

I n t e g r o v a n ý p r o g r a m v e n k o v s k é h o m i k r o r e g i o n u

Trvale udržitelný rozvoj znojemských vinařských obcí

Návrh programu

Nositel programu :

Sdružení znojemských vinařských obcí Daníž

Realizační místo :

Obce Sdružení znojemských vinařských obcí Daníž

Zpracovatelé :

Ve spolupráci se starosty sdružených obcí vypracovali :

Doc.Ing.Zdeněk Matějka DrSc, vedoucí týmu

Ing. Jaromír Čepička, CSc

Vladimír Ambrozek

Ing. Pavel Vajčner

Doc.Ing.arch.Jaroslav Drápal, CSc

Ing.Luděk Střítecký

Ing David Mikolášek

Ing.Anna Adámková

Listopad 1999

Obsah :	str.
1. Úvod Základní charakteristika a zdůvodnění programu	3
2. Charakteristika mikroregionu	3
3. Rozbor současného stavu	4
3.1 Charakteristika znojemské vinařské oblasti	
3.2 Vinařské obce znojemské vinařské oblasti	
3.3 Seznam odrůd k produkci révových vín	
3.4 Obyvatelstvo a sídla, sociální infrastruktura	
3.5 Rozvoj obcí	
3.6 Technická infrastruktura	
3.7 Životní prostředí	
3.8 Cestovní ruch a rekreace	
3.9 Mezinárodní spolupráce	
4. Základní strategie zpracování programu	11
4.1 Výběr z priorit vyššího řádu	
4.2 Strategické cíle programu	
4.3 Dílčí cíle programu	
4.4 Sledované veličiny - účinnost programu	
5. Priority rozvoje mikroregionu, projekty a dílčí opatření	14
1. Zpracování a odbyt krajových specialit -révových vín Znojemské vinařské oblasti	
2. Rozvoj podmiňující sociální, technické a občanské vybavenosti	
3. Rozvoj vinařské turistiky	
4. Programy rozvoje obcí	
6. Realizační plán programu a projektů	18
7. Úloha jednotlivých partnerů	18
8. Metody hodnocení projektů	19
9. Financování projektů a opatření	19
10. Specifikace projektů a opatření v prioritách	22

Použité podklady

Přílohy dle samostatného seznamu

1. Úvod

Základní charakteristika a zdůvodnění programu :

Společným zájmem sdružených obcí je vytvoření předpokladů pro rozšíření a zkvalitnění vinařství a dalších podnikání, souvisejících s tradičním vinařstvím, šetrným turistickým ruchem včetně rozšíření přeshraničních kontaktů a návštěv. Hlavním cílem je především snížení vysoké nezaměstnanosti v regionu. Současně je přihlíženo k dalším cílům, jako revitalizace krajiny, ochrana přírody, rozvoj technické infrastruktury, občanské vybavenosti, zachování místní kultury, podpora rozvoje občanské společnosti, zejména podpora nevládních neziskových organizací a rozšíření společné propagace.

Při realizaci projektů budou využity dosavadní kontakty s rakouskými partnery, zejména Niederösterreichische Dorf und Stadterneuerung.

2. Charakteristika mikroregionu

Pro realizaci společných záměrů a po projednání a schválení v zastupitelstvech obce založily obce:

Hnanice
Šatov
Havraníky
Chvalovice
Dyjákovičky
Vrbovec

Sdružení obcí Daníž

Na společném jednání znojemských vinařských obcí v Novém Šaldorfu dne 30.9.1999, bylo sdružení rozšířeno o další přijaté obce

Strachotice,
Slup,
Horní Dunajovice,
Těšetice,
Hrádek,
Mašovice,
Vedrovice,
Bohutice,
Nový Šaldorf - Sedlešovice,
Božice,
Kuchařovice,
Hostěradice,
Troskotovice.

Poznámka : během zpracování programu se přihlásily další obce. Tabulky v textu byly již doplňovány

Byly upřesněny Stanovy (viz Příloha 1), zvoleno nové představenstvo a revizní komise a změněn název na

Sdružení znojemských vinařských obcí Daníž

Tímto rozšířením byla podtržena a zapojením širšího okruhu obcí rozšířena

- **integrita prostorová** – vinařské obce znojemského regionu,
- **integrita věcná** - je dána společnou problematikou obcí , což je

rozvoj vinařství podmíněný rozvojem regionu

Poznámka :

Na valné hromadě 14.prosince byly přijaty do sdružení další obce :

Olbramovice	Višňové
Dobšice	Prosiměřice
Dyjákovice	Hodonice
Mackovice	5 městských částí města Znojma

3. Rozbor současného stavu

3.1 Charakteristika Znojemské vinařské oblasti

Réva vinná patří k historickým a tradičním kulturám na Znojemsku, kdy v minulosti rozvoj vinohradnictví a vinařství znamenal i rozvoj města, obce a oblasti.

Zákon č. 115/1995 Sb. o vinohradnictví a vinařství, prováděcí vyhláška č. 198/1995 Sb. člení Moravský region na 10 vinařských oblastí (brněnská, bzenecká, kyjovská, mikulovská, mutěnická, Podluží, strážnická, uhersko-hradištská, velkopavlovická a znojemská). Moravský region zaujímá asi 95 % ploch vinic v celé ČR. Český statistický úřad eviduje v ČR 15 300 ha vinic, z toho je 11 232 ha plodných(1998). Na dotace MZe ČR bylo vysázeno za roky 1995 - 1998 1 150 ha vinic a dle schválených žádostí o dotaci ba výsadbu vinic bude v roce 1999 vysazeno 294 ha vinic. V okrese Znojmo eviduje ČSÚ 2 405 ha vinic, z toho je 2 315 ha plodných vinic. Na dotace MZe ČR bylo vysazeno v okrese Znojmo za roky 1995 - 1998 149 ha vinic (69 žádostí), pro rok 1999 se předpokládá výsadba asi 40 ha vinic.

Ve Znojemské vinařské oblasti je registrováno ÚKZÚZ v Brně, útvarem trvalých kultur Znojmo 591 pěstitelů s plochou 1 898 ha vinic v 94 vinařských obcích.podle registrace vinic jsou největšími vinařskými obcemi ve znojemské vinařské oblasti obce: Vrbovec 264 ha, Hostěradice 123 ha, Hrádek 88 ha, Tasovice 83 ha, Božice 81 ha, Miroslav 78 ha, Horní Dunajovice 69 ha, Chvalovice 66 ha, Havraníky 59 ha, Hrušovany n. J. 50 ha, Sedlešovice 50 ha, Jiřice 48 ha, Oblekovice 45 ha, Oleksovičky 44 ha, Konice 42 ha a Krhovice 40 ha vinic. V 18 vinařských obcích nejsou žádné vinice registrovány.

Nejvíce rozšířenými odrůdami na Znojmsku jsou odrůdy: VZ - 30 %, MT - 25 %, SV 9 %, RR 7 %, RB 6 %, RV 6% a Sg 3 %.

Pro produkci vín s přívlastkem doporučilo SZV pro Znojmskou vinařskou oblast pouze ty odrůdy, které zaručují vysokou jakost dopěstovaných hroznů a tím i výsledného produktu - vína. Jsou to následující odrůdy : RR, RB, RŠ, Sg, TČ, VZ, SV, a Chardonnay.

V okrese je jeden větší zpracovatel a producent vína (Znovín Znojmo, a.s.), dalších 8 producentů je středních (AGD Nový Šaldorf, Agrovíno Vrbovec, a.s., Agro - ali, s.r.o., ZD Hodonice, Lechovické vinné sklepy, s.r.o., Premix Rybníky, s.r.o., ZD Horní Dunajovice, Sugar Group, s.r.o. Lechovice) a dalších asi 500 malých producentů vín, z toho je asi 30 osob, které mají živnostenské povolení, ostatní produkují víno pro svou vlastní potřebu.

Současné období (1990 - 1999) je charakterizováno všeobecně nízkými investicemi do půdy a porostů, vybavení pěstitelů technikou, rapidním úbytkem pracovních sil, které tyto vytrvalé kultury ve zvýšené míře vyžadují. Plochy vinic neustále klesají, skutečná průměrná obnova vinic ve znojmské oblasti ve výši 40 ha nedosahuje hodnot ani prosté reprodukce, která činí cca 100 ha ročně. Většina vinic je přestárlá s průměrem kolem 17 let, chybí značný počet keřů ve výsadbě, snižuje se množství a kvalita ošetření, což má za následek snižování průměrného výnosu - asi o 1 t oproti průměru 80. let.

Produkce vín ČR nestačí ani z poloviny k pokrytí spotřeby vína obyvatelstvem, která činí cca 15 l na osobu a rok. Proto dovoz vína do republiky je značný se vzestupnou tendencí (200 až 600 tisíc hl ročně. Působení zákona č. 115/1995 SB. a prováděcí vyhlášky č. 198/1995 Sb. a značné konkurence mezi producenty vín zajistily výrazné zlepšení kvality vín a adjustáže lahví, ale je také velký problém s kategorií velmi levných dovážených vín v balení Tetrapack či vín cisternových. Při volném ponechání celého oboru vinohradnictví a vinařství pouze tržním mechanismům, zůstane z domácích vinic a zpracovatelů hroznů jen „torzo“.

Na druhé straně vinohradnictví a vinařství úzce souvisí s turistickým ruchem, zaměstnaností obyvatelstva i zlepšením příjmové stránky obyvatelstva v okrese.

Je prozatím velká nejasnost v legislativních normách jak při pěstování révy, výrobě vína i přiměřené ochraně domácího trhu.

V současnosti se ročně dováží do ČR přibližně za 1,8 mld. Kč vinohradnické a vinařské produkty. Toto je rozděleno na sudové víno (590 mil. Kč), hroznová šťáva a moštové hrozny) 175 mil. Kč), stolní hrozny (482 mil. Kč) a ostatní produkty 229 mil. Kč).

Vývoz vína, případně jiných produktů nepřesahuje 50 mil. Kč ročně.

Přehled ploch vinic a výnosů - okres Znojmo, JMR a ČR (dle SZV)

Sektor	Ø 1992-1995			1996			1997			1998		
	ha	Σt	t/ha	ha	Σt	t/ha	ha	Σt	t/ha	ha	Σt	t/ha
Státní	650	3 246	4,84									
Družstevní	1 003	6 001	5,98									
Soukromý	121	750	6,20									
Celkem	1 774	9 154	5,57									
Zprac. hroznů	cca 6 950			cca 8 200			cca 2 800			cca 6 500		
Znojmo -	1 969	10	5,41	2 362	13	5,62	2 313	2 790	1,21	2 315	9 472	4,0

ČSÚ		661			282							9
JMR	9 865	56 090	5,69	10 997	67 795	6,18	10 771	34 511	3,20	10 736	53 606	4,9 9
Čechy	534	3 117	5,84	543	1 899	3,50	412	867	2,10	496	1 566	3,1 6
Celkem ČR	10 399	59 207	5,70	11 540	69 694	6,04	11 183	35 758	3,20	11 232	55 172	4,9 1

Zpracoval dle údajů ČMVVU, ÚKZÚZ a ČSÚ Ing. Čepička Jaromír, CSc., ÚKZÚZ Brno, oddělení trvalých kultur.

Rozsah vinic obcí, které budou zastoupeny v mikroregionu

Obec - k.ú.	Výměra celkem	Výměra zemědělská	Vinice
Hnanice	776,60	372,14	43,49
Šatov	1 343,75	1 200,33	25,74
Vrbovec	1 719,74	1549,43	293,07
Dyjákovičky	1 300,46	1 188,08	56,80
Chvalovice	883,88	806,06	93,32
Havraníky	920,14	543,04	77,09
Strachotice	1 037,29	869,97	0,37
Slup	1 274,75	1 097,50	9,79
Těšetice	726,69	660,64	19,38
Hrádek	2 168,67	1916,74	128,86
Mašovice	1 114,78	685,70	--
Ječmeniště	236,75	205,46	34,50
Micmanice	1 017,70	924,00	33,34
Domčice část	-	924,00	33,09
Celé	254,14	213,03	33,09
Nový Šaldorf	425,10	382,30	0,42
Sedlešovice	420,23	226,68	57,83
Božice	1 694,59	1 353,24	103,45
České Křídlovice	1 293,94	971,55	0,22
Hostěradice	1 424,28	1 122,53	96,76
Mišovice	918,82	763,37	44,26
Chlupice	385,20	351,99	--
Troskotovice	1 812,30	1596,25	--
Dobšice	473,93	372,41	32,94
Hodonice	871,45	746,67	2,05
celkem			1 187,07

3.2 Vinařské obce znojemské vinařské oblasti

(podle Přílohy č.1 k vyhlášce č. 189/1995 Sb)

Bantice, **Bohutice**, Borotice, **Božice**, **Branišovice**, Břežany, Citonice, Damnice, Derflice, Dobelice, Dobřínsko, **Dobšice**, Dolenice, Domčice, Dyjákovice, **Dyjákovičky**, Dyje, Džbánice, Hevlín, **Havraníky**, **Hnanice**, Hnízdo, **Hodonice**, **Horní Dunajovice**, **Hostěradice**, Hrabětice, **Hrádek**, Hrušovany nad Jevišovkou, **Chvalovice**, **Jaroslavice**, Ječmeniště, Jezeřany-

Maršovice, Jiřice u Miroslavi, , Krhovice, Křidlůvky, Kubšice, **Kuchařovice**, Kyjovice, Lechovice, Litobratřice, Loděnice, **Mackovice**, **Mašovice**, Micmanice, Mikulovice, Miroslav, Miroslavské Knínice, Míšovice, Morašice, Moravský Krumlov, **Nový Šaldorf – Sedlešovice**, **Olbramovice**, **Oleksovice**, Oleksovičky, Petrovice, Podmolí, Práče, Pravice, **Prosiměřice**, Přímětice, Rybníky, Skalice, **Slup**, Stošíkovic, **Strachotice**, Suchohrdly u Miroslavi, Suchohrdly u Znojma, Šanov, **Šatov**, Šumice, **Tasovice**, **Těšetice**, **Troskotovice**, Trstěnice, Tvořihráz, Únanov, Valtrovice, **Vedrovice**, Velký Karlov, Vémyslice, **Višňové**, Vitonice, **Vrbovec**, **Znojmo – Hradiště**, **Znojmo – Konice**, **Znojmo – Načeratice**, **Znojmo – Oblekovic**, **Znojmo – Popice**, **Želetice**, Žerotice .

Poznámka - silně jsou vyznačeny obce ve Sdružení

3.3 Seznam odrůd k produkci réвовých vín s přívlastkem ve Znojenské vinařské oblasti

Aurelius, Irsai Oliver, Muškát moravský, Muškát Ottonel, Müller - Thurgau, Neuburské, Pálava, Rulandské bílé, Chardonnay, Rulandské šedé, Ryzling rýnský, Ryzling vlašský, Sauvignon, Sylvánské zelené, Tramín červený, Veltlínské červené ranné, Veltlínské zelené, Alibernet, André, Cabernet Sauvignon, Rulandské modré, Frankovka, Neronet, Modrý portugal, Zweigeltrebe, Svatovavřinecké.

3.4 Obyvatelstvo a sídla, sociální infrastruktura

Ze souhrnného přehledu SWOT analýzy jihomoravského kraje bylo pro formulaci programu vycházeno z těchto závěrů :

slabými stránkami je zejména podprůměrná úroveň nabídky nových pracovních příležitostí, dlouhodobě nadprůměrná míra nezaměstnanosti, výrazná diferenciacie v úrovni vzdělání obyvatelstva (vysoce podprůměrné hodnoty v okrese Znojmo), existence značných územních disproporcí v základní vybavenosti bytů, nízká dostupnost zdravotnické péče v okrajových částech okresu Znojmo, neuspokojivé zajištění rychlé zdravotnické pomoci, nedostatečná úroveň rozvinutosti sítě specializovaných zařízení sociální péče pro rizikové skupiny obyvatelstva, nedostatečná úroveň rozvoje infrastruktury volného času.

Významný vliv na další rozvoj mají i obce v příhraničí s vyšší migrací obyvatel (viz Příloha 2).

Ohrožení je v dalším prohloubení disproporcí mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce v celém okrese a zejména v jeho okrajových částech (obtížnost řešení je zde umocňována nízkou mobilitou obyvatelstva v důsledku špatné dopravní obsluhy území), pokračující negativní vývoj v pracovním uplatnění absolventů škol a dalších skupin obyvatelstva (např. zdravotně postižení občané, Rómové), pokračující tendence k eliminaci malotřídních škol, dále narůstající deficit ve financování infrastruktury kulturních zařízení a péče o kulturní dědictví.,

3.5 Rozvoj obcí

Od roku 1989 do roku 1999 byl rozvoj obcí řešen odděleně, většinou bez vazby na obce sousední, což vycházelo jednak z různé úrovně zpracování (nebo absence) územně plánovací dokumentace a zpracování Programů obnovy venkova. Některé obce regionu dosáhly významných výsledků jak v Programu obnovy venkova tak v soutěži o vesnici roku (Hnanice), některé naopak nemají zpracovanou ani územně plánovací dokumentaci. Tento vývoj se odrazil zejména v minimu společného zájmu o využití produkční kapacity území. Odraz se projevuje ve slabém povědomí společných regionálních problémů u občanů a snahy tyto problémy společně řešit.

Stručná analýza na základě podkladů obcí (viz tabulky v Příloze 3),

Souhrnně lze konstatovat :

Pouze ve třech obcích nejsou zpracovány urbanistické studie a mimo tyto obce ještě v jedné není zpracován územní plán.

V sedmi obcích není zpracován Program obnovy vesnice , v některých obcích byl Program zpracován již v roce 1992, v jedné v roce 1991.

Slabou stránkou sdružených obcí je dosud chybějící kanalizace a čistění odpadních vod. Kanalizace a čistění vod chybí v devíti obcích, v řadě je buď kanalizace vybudována částečně, nebo je ve fázi projektu.

Z toho vyplývají i problémy z minulých let k řešení :

Především vybudování čistíren odpadních vod, odkanalizování staré zástavby, rekonstrukce místních komunikací, rekonstrukce občanské vybavenosti.

Samostatným problémem je řešení nezaměstnanosti.

Silnou stránkou může být vzájemná informovanost a společná nabídka kulturních a společenských akcí, kde existuje jejich široká paleta.

Pro ubytování obce mohou nabídnout ve dvou hotelích 95 lůžek, v šesti ubytovnách celkem cca 160 lůžek, ve čtyřech penzionech 41 lůžek. V soukromí bylo uvedeno 15 lůžek, skutečnost bude asi větší.

Předpokládané přínosy při vstupu do sdružení, charakterizované jednotlivými obcemi jsou hledány zejména při zvýšení turistického ruchu s vinařskou turistikou, rozšíření pěstování vína, výměna a předávání zkušeností obcí, rozvoj spolupráce s obcemi v zahraničí, zejména sousedního Rakouska, řešení tíživé nezaměstnanosti a společná propagace vinařství.

Ze SWOT analýzy regionu Jihovýchod pro program se uvedí :

3.6 Technická infrastruktura

Silné stránky podle SWOT analýzy jsou nadprůměrná hustota silničních a železničních komunikací v kontextu tvořící se sítě expresních spojení, stimulační rozvoj nadregionálních kontaktů, dobrá pozice kraje v úrovni rozvoje telefonní sítě a služeb, dostatečné pokrytí území kraje rozvodnými sítěmi elektrické energie s vyhovující strukturou sítí VVN, dobře rozvinutá síť zásobování obyvatelstva pitnou vodou.

3.7 Životní prostředí a přírodní zdroje

Silnými stránkami je celkově nadprůměrná kvalita životního prostředí v kontextu celé ČR, nadprůměrná úroveň přirozené úrodnosti zemědělských půd, relativně nízký podíl lesních porostů ohrožených imisemi, vyhlášený Národní Park Podyjí.

Slabé stránky jsou nedostatečná úroveň investic do úspor tepla a elektrické energie, výrazný stupeň ohrožení zemědělských půd působením degradačních činitelů, relativně nízký stupeň ekologické stability venkovské krajiny v jižní části kraje, relativně značný podíl oblastí s dlouhodobě špatnou vláhovou bilancí půdy ve vegetačním období.

Příležitostmi může být zvýšené využívání biomasy jako obnovitelného zdroje energie, prosazení nového systému priorit v nakládání s odpady v souvislosti s přibližováním se EU, převzetí standardů EU, týkajících se úrovně vybavenosti sídel ČOV a jejich technologické úrovně (3. stupeň čištění), prohloubení programů revitalizace krajiny a jejich integrace s tvorbou ÚSES.

Ohrožením je přetrvávající nízká podpora využívání alternativních a obnovitelných zdrojů energie, přetrvávající nedisciplinovanost občanů a podnikatelské sféry v nakládání s odpady.

3.8 Cestovní ruch a rekreace

Silné stránky jsou geografická poloha kraje z hlediska zahraničního turismu, nabídka atraktivit zajímavých i v mezinárodním kontextu, dobré možnosti venkovské turistiky ve vazbě na regionálně specifické atraktivity (vinařství, folklór), nabídka velkého množství značených turistických tras (včetně cyklotras), poměrně hustá síť zprostředkovatelů turistických služeb, zpracování turistického regionálního produktu „Jižní Morava“.

Slabé stránky jsou celkově stále nedostatečná vybavenost území rozvinutou turistickou infrastrukturou, nedostatečná kvalita turistických služeb ve srovnání s vyspělými zeměmi, nízká srovnatelná úroveň příjmů z cestovního ruchu, prakticky neexistující regionálně organizační struktura cestovního ruchu, malý počet incomingových organizátorů zahraničního cestovního ruchu, výrazná sezónnost cestovního ruchu (nedostatek příležitostí v zimní sezóně).

Příležitostmi je výrazná sezónnost cestovního ruchu (nedostatek příležitostí v zimní sezóně), zlepšení turistického image kraje prostřednictvím cílené propagace a zavedení systému certifikace služeb, zvýšení podílu pobytové zahraniční návštěvnosti na základě efektivního využití nejvýznamnějších atraktivit cestovního ruchu s pozitivními dopady na rozvoj zaměstnanosti (multiplikační efekty), reorientace domácí poptávky na tuzemskou nabídku turistických a rekreačních atraktivit, intenzivní rozvoj přeshraničních projektů v cestovním ruchu, realizace projektu Moravsko – slezských dálkových cyklotras.

Ohrožení - přetrvávající malá podpora rozvoje cestovního ruchu z celostátní úrovně (včetně nedostatečné legislativy), ztráta nákladově založené konkurenceschopnosti se zahraniční nabídkou turistických atraktivit, trvalá nedůvěra bankovního sektoru k úvěrování aktivit v oblasti cestovního ruchu a rekreace, další zhoršení stavu historických památek a stupně narušení urbanistické celistvosti městských památkových rezervací a zón, negativní působení rostoucí kriminality na intenzitu zahraničního cestovního ruchu.

3.9 Mezinárodní spolupráce

Silné stránky jsou zkušenosti s regionální přeshraniční spoluprací s Rakouskem, již navázaná spolupráce měst a obcí se zahraničím, existence regionálních institucí

Slabé stránky jsou nedostatečné technické a finanční zabezpečení činnosti regionálních institucí, nedostatečná koordinace mezinárodní spolupráce, neuspokojivá jazyková vybavenost .

Ohrožením je nedostatečná veřejná podpora rozvoji mezinárodní spolupráce na regionální úrovni.

4. Základní strategie zpracování programu

4.1 Výběr z priorit vyššího řádu

Pro zpracování tohoto programu a jeho dílčích projektů byly starosty zúčastněných obcí přijaty tyto **zásady** :

- program vychází ze **Strategických cílů a směrů** regionálního rozvoje ČR
- program je určen pro venkovský region obcí, s ohledem na Opřípravu vstupu do EU se proto přihlíží k **Nařízení Rady** (ES - Evropského společenství) č. 1268/1999 ze dne 21.6.1999.

programem budou rozpracovány priority **Plánu rozvoje zemědělství a venkova České republiky na období 2000 - 2006**, zejména

- | | |
|------------|--|
| priorita 3 | Rozvoj multifunkčního zemědělství a ochrana životního prostředí |
| priorita 4 | Obnova a rozvoj venkovských sídel, ochrana a uchování venkovského rázu |
| priorita 5 | Rozvoj venkovské infrastruktury |
| priorita 6 | Rozvoj vhodných druhů nezemědělských výrob, obnova řemesel a venkovské turistiky, krajových specialit a spolkové činnosti na vesnici |

jednotlivé projekty budou zařazeny k prioritám a opatřením **Regionálního operačního programu**, zejména :

- priorita 2 Rozvoj zemědělských a venkovských oblastí
- priorita 3 Rozvoj cestovního ruchu
- priorita 4 Lidské zdroje a sociální infrastruktura
- priorita 6 Dopravní dostupnost regionu
-

program bude koordinován s projektem **EREG** v etablování přeshraničních komunikačních center při budování EUREGIO Weinviertel . Spolupráce se očekává v oblastech cestovního ruchu, zemědělství, životního prostředí, dopravy a komunikací

Výchozí schema při stanovení priorit programu

Nařízení rady Evropského společenství

Č. 1268/1999 (21.6.99) o podpoře Společenství na předvstupní opatření pro zemědělství a rozvoj venkova

Národní rozvojový plán (RDP) ČR na léta 2000 až 2006

Strategické cíle a směry regionálního rozvoje ČR

Národohospodářské
Ekonomický potenciál
Lidský potenciál
Technická vybavenost a struktura území
Životní prostředí
Cestovní ruch

Sektorové a regionální priority (RDP)

1. Podpora rozvoje ek.základny
2. Rozvoj technické infrastruktury
3. Rozvoj lidských zdrojů
- 4. Ochrana a zkvalitňování životního prostředí**
- 5. Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství**
- 6. Specifické priority regionů NUTS II**

Jihovýchod :

1. Spolupráce s Rakouskou republikou
2. Rozvoj mezinárodní spolupráce
3. Zlepšení dopravní obslužnosti
4. Zemědělské výrobky a cílená podpora rozvoje venkovských oblastí

Regionální operační program NUTS II JV priority a opatření

1. Rozvoj průmyslu a služeb
- 2. Rozvoj zemědělství a venkovských oblastí**
- 3. Rozvoj cestovního ruchu**
- 4. Lidské zdroje a sociální infrastruktura**
- 5. Životní prostředí**
- 6. Dopravní dostupnost regionu**

Program rozvoje zemědělství a venkova ČR na období 2000-2006

(Strategie pro SAPARD)

Priority :

1. Investice na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví MZE
2. Podpora marketingu a odbytu MZE
3. Multifunkční zemědělství a životní prostředí MZE
- 4. *Obnova a rozvoj venkovských staveb, ochrana a uchování venkovského rázu* MMR**
- 5. *Rozvoj venkovské infrastruktury* MMR**
- 6. *Rozvoj vhodných druhů nezemědělských výrob, obnova řemesel a venkovské turistiky, krajových specialit a spolkové činnosti na vesnicích, zlepšování procesu přípravy na povolání a rekvalifikace* MMR**

Programy rozvoje mikroregionů - projekty pro SAPARD

Integrovaný program venkovského mikroregionu Znojemských obcí

Programy rozvoje obcí

Programy obnovy vesnic

4.2 Strategické cíle

Zvýšení zaměstnanosti, vytvoření nových pracovních míst

zvýšení využití území a jeho všestranná kultivace

zvýšení návštěvnosti obcí sdružení.

4.3 Dílčí cíle programu :

Program mikroregionu je připraven jako otevřený systém, přičemž se předpokládá postupné doplňování a aktualizace podle postupu realizace. Je rovněž otevřený pro přístup dalších subjektů, účastnících se na realizaci jednotlivých projektů.

Zlepšení společného koordinovaného plánování rozvoje obcí (vymezení úlohy jednotlivých obcí, vymezení úloh zastupitelstev a občanských iniciativ). Výsledkem je otevřený společný program, obsahující jednotlivé dílčí projekty rozdělené na projekty jednotlivých obcí, sdružené projekty obcí a sdružené projekty obcí a podnikatelů včetně občanských iniciativ.

Návrhy potřebných nových služeb a drobného podnikání a způsobu iniciování jejich vzniku. Výsledkem bude shrnutí rozsahu potřebných služeb a podnikání s předpokládaným počtem pracovních míst včetně projednání s místními podnikateli, Agrární, případně Hospodářskou komorou.

Zapojení sdružení obcí do společného projektu EREG s partnerskými zeměmi Rakouska.

Územní působnost přesáhne území zúčastněných obcí. Projekty programu budou projednány se starosty příhraničních obcí Rakouska. Společné řešení dílčích částí programu s obcemi Rakouska přinese další zvýšení vzájemné spolupráce.

4.4 Sledované veličiny – účinnost programu

Pro sledování účinnosti programu jsou vybrány veličiny, charakterizující vícenásobnou provázanost a efekty :

- a) zavedení pěstitelských postupů tolerantních k přírodě
- b) zvýšení počtu pracovních příležitostí v jednotlivých obcích a mikroregionu jako celku
- c) stabilizace ekonomické, sociální a demografické situace - omezení migrace a zvýšení počtu obyvatel obcí
- d) zúrodnování půd a pozemkové úpravy
- e) udržování katastrů nemovitostí (digitalizace informačních systémů obcí včetně územních plánů a technických map)

- f) rozvoj venkovské infrastruktury (km kanalizace, ČOV, km místních sítí)
- g) rozvoj spolkového života

5. Priority rozvoje mikroregionu, projekty a opatření

Priorita 1 Zpracování a odbyt krajevých specialit - révových vín Znojemské vinařské oblasti

Odpovídá následujícím prioritám vyšších řádů : priorita 2 a 3 - Programu rozvoje zemědělství a venkova (priority Mze), priorita č.2, opatření 2.1 až 2.4 - Regionálního operačního programu pro region NUTS II Jihovýchod.

Zpracování a odbyt révových vín znojemské oblasti jako místní specifikum bylo společně vybráno jako rozhodující priorita všech obcí sdružení. Opatření, která jsou nutná pro její realizační zabezpečení, jsou rozdělena na opatření týkající se zabezpečení vlastní produkce vín a na opatření která jsou podmiňující pro rozvoj produkce. Jednotlivá opatření budou sloužit pro výběr konkrétních dílčích projektů sdružení.

Opatření (dílčí projekty) :

- 1 Kategorizace viničních tratí** - návrh kategorií viničních tratí, výběr viničních tratí v jednotlivých obcích sdružení. Podmínky výsadby nových vinic. Charakteristika potřebných legislativních opatření.
- 2 Návrh odrůd s přívlastkem a doporučené jakostní odrůdy** - výběr odrůd, vhodné skladby odrůd, úkoly v oblasti pěstitelské, zpracování hroznů a vína,
- 3 Zvyšování úrodnosti půd, ochrana půdy, protierozní opatření** - specifikace rozsahu potřebného zúrodnění půd, opatření ve vodním hospodářství - závlahy, odvodnění, hlavní meliorační opatření, drobné zemědělské toky, protierozní opatření, protipovodňová opatření - retence vody, údržba rybníků a retenčních nádrží, koncepce souladu mezi hospodářským využíváním krajiny a obnovou původního krajinného rázu
- 4 Územní plánování** - podmiňující opatření pro výsadbu nových vinic je dořešení vazby kategorizace viničních tratí a územních plánů obcí, případně zpracování územního plánu vyššího celku včetně rozboru urbanistického charakteru území s návrhem obnovy cenných urbanistických celků a vymezení prostoru pro nové. Projekt předpokládá digitalizaci územních plánů a vytváření digitalizovaných informačních systémů obcí.

- 5 Pozemkové úpravy** - vyhodnocení území z hlediska evidence vlastnických vztahů s návrhem způsobu řešení včetně dořešení evidence vlastnických vztahů k půdě a přidělu půd. Digitalizace dokumentace a její využití v informačních systémech.
- 6 Zpracování vína u drobných, středních a velkých zpracovatelů** - sdružování vinařů ve všech dostupných formách, vytvoření podmínek v obcích sdružení. Podpora spolkové činnosti vinařů.

Cíle projektů :

- a) uchování krajinného rázu, obnova vinic v přírodně nejvhodnějších tratích,
- b) uchování kulturních a pracovních tradic regionu
- c) zvýšení hospodářské aktivity
- d) zvýšení ekologické stability krajiny.

Kriteria pro hodnocení projektů

Budou použity základní sledované veličiny v odd.4.4

Realizační výstupy

Rozsah realizačních výstupů bude upřesněn podle návrhu ve specifikaci projektu v části 6 podle vyjádření jednotlivých partnerů

Priorita 2 Rozvoj podmiňující technické a občanské a sociální infrastruktury

Odpovídá následujícím prioritám vyšších řádů - priorita 5 a 6 - Program rozvoje zemědělství a venkova (MMR) , priorita č. 2 , opatření 2.6. Regionálního operačního programu.

Dobudování technické, občanské a sociální infrastruktury je podmiňující prioritou v konkrétních místních podmínkách jednotlivých obcí a regionu jako celku.

Opatření (díličí projekty) :

- 1 Stavební fond a zachování jeho architektonické hodnoty** - výběr tradičních a cenných urbanistických celků a staveb pro obnovu a rekonstrukci - především vinných sklepů a sklepních uliček, případně vytvořit základ pro novou výstavbu s tradiční typologií staveb této funkce.
- 2 Dobudování technické infrastruktury** - podmiňující rekonstrukci zejména sklepů a sklepních uliček, ale i pro dobudování občanské infrastruktury, zejména vodovod, kanalizace, přípojky elektro a část místních komunikací. Rozsah nutné technické infrastruktury

vyplyne z rozboru územních plánů obcí a jejich vzájemných vazeb.

Samostatným řešením je příprava na využití obnovitelných a alternativních zdrojů energie s posouzením a výběrem vhodných lokalit pro vybraná technická řešení.

- 3 Občanská vybavenost** - pro trvale bydlící občany - stav zázemí služeb pro místní občany, návrh lokalit a objektů pro jednotlivé funkce při upřednostnění zachování stávajícího charakteru zástavby, využívání stávajících objektů po rekonstrukci.
- 4 Prezentace historických kořenů regionu** - jednak formou výstavy (stálé nebo putovní, případně i pro zahraničí) s prezentací vinařských tradic regionu, tradičních řemesel, typických pro region, nástroje, lidové zvyky, tradiční oděvy, předměty dokládající způsob bydlení atd . Další prezentace bude vytvořena v síti informačních středisek a vybraného informačního centra sdružení obcí. Do tohoto opatření je zahrnuta podpora spolkové činnosti
- 5 Obnova řemesel** - vytváření předpokladů pro obnovu a rozvíjení tradičních řemesel jako košíkáře, bednáře, kováře, broušení skla případně další. Společná jednotná prezentace drobných řemesel pro všechny obce sdružení.
- 6 Účast sdružení na projektu EREG** - se záměrem podpory přeshraničních projektů v oblasti cestovního ruchu a propojení infrastruktury pro využití volného času s cílem ekonomického oživení regionu. Realizace společných vzdělávacích akcí věnovaných problematice vinařství, spolupráce na víceletém programu "Osvojování praxe EU pro zemědělství" v příhraniční oblasti za účasti rakouských a českých organizací (Gutsverwaltung Hardegg, Weinviertelmanagement s českými partnery)

Cíle projektů :

- a) dosažení standardů Evropské unie v občanské a technické vybavenosti
- b) uchování kulturního dědictví obcí regionu

Kriteria pro hodnocení projektů a realizační výstupy budou upřesněny v další etapě programu.

Priorita 3 Rozvoj vinařské turistiky

Odpovídá prioritám vyššího řádu - prioritě 6 Programu rozvoje zemědělství a venkova (kde je i rozvoj venkovské turistiky) a prioritě 3 Regionálního operačního programu - Rozvoj cestovního ruchu.

Rozvoj cestovního ruchu bude koncipován tak, aby jeho rozvojem nedošlo k narušení rovnováhy mezi lidským působením a životem přírody.

Opatření :

- 1 Rozvoj turistického ruchu šetrného k přírodě** - rozvoj bude odvíjen od stávajícího vinařského turistického programu (Znovín, a.s., Sdružení znojenských vinařů, a.d.) po rozboru dosažené účinnosti. Předpokládá se dobudování podmiňující infrastruktury, rekonstrukce sklepů a uliček a nabídka typických vín oblasti. Budou vytvořeny předpoklady spolupráce vinařů ve sklepních ulicích, vytvořeny vinařské stezky s využitím stávajících značených tras a cyklotras s doplněním o zastávky a zajímavosti, zpracovány možnosti využití volného času turistů při pobytech v obcích.
- 2 Přeshraniční turistická spolupráce** - využití vzájemné propagace sklepních ulic, vinařů vín, společné kalendáře kulturních, společenských a vinařských akcí, zájezdy vinařů s odborným zaměřením, společná nabídka upomínkových předmětů souvisejících s vinařstvím. Vytvoření návaznosti na program Turismus im Grenzraum.
- 3 Vytvoření informačních center** - předpokládá se vazba na hraniční přechody - ve Chvalovicích (Hatě) a Hnanicích. Tato centra mohou mít i význam, nadregionální. Tato centra zprostředkují společnou propagaci, využití internetu, Centra budou využity i pro další výměnu informací mezi obcemi sdružení.

Cíle projektů :

- a) zvýšení dostupnosti informací
- b) zvýšení návštěvnosti obcí
- c) vytvoření nových pracovních míst

Kriteria pro hodnocení a realizační výstupy budou upřesněny v další etapě řešení

Priorita 4 Programy rozvoje jednotlivých obcí

Do této priority budou zahrnuta jednotlivá opatření sdružených obcí podle jejich vlastního výběru. Kriteřiem pro výběr opatření je návaznost na základní tři priority regionu, případně další zdůvodnění.

6. Realizační plán programu

termín	úkol	zodpovědnost
IV/1999	projednat program na valné hromadě sdružení obcí	předseda
I/2000	projednání s podnikateli v obcích	obce
I/2000	shrnutí připomínek obcí, čistopis programu	řešitelé
I/2000	zahájení řešení vybraných projektů	řešitelé
I/2000	výběr projektů pro SAPARD přihláška 2000	obce
II/2000	zpracování projektů	sdružení

7. Úloha jednotlivých partnerů:

7.1 Zastupitelstva obcí

Zastupitelstva obcí v soulase s programem

- spolupracují na vypracování a postupné realizaci společného "Programu rozvoje obcí "
- zahrnou akce "Programu rozvoje" do svých Programů obnovy vesnice
- projednají jednotlivá realizační opatření včetně návrhu jejich financování
- podávají návrhy na změny a doplnění společného programu

7.2 Sdružení znojemských vinařských obcí

ve smyslu stanov sdružení :

- projedná předseda a místopředseda program sdružení s partnery mimo sdružení
- připraví potřebná stanoviska za sdružení
- kontroluje plnění jednotlivých projektů a úkolů
- svolává valnou hromadu k projednání rozhodujících úkolů

8. Metody hodnocení programu a projektů

Postup řešení projektu bude hodnocen pravidelně na valné hromadě Sdružení a jedenkrát za čtvrtletí na veřejných schůzích zastupitelstev obcí spolu se sdružením.

Roční vyhodnocení bude zpracováno písemně, projednáno zastupitelstvy obcí a bude k dispozici všem občanům. Toto hodnocení bude obsahovat i předpokládaný další postup realizace společných úkolů včetně financování. Zdroje pro realizaci se očekávají z rozpočtu obcí, rozpočtů občanských iniciativ a získaných zdrojů dotací, účasti podnikatelů ad.

9. Financování projektů a opatření

Pro financování projektů a opatření se předpokládá čerpání prostředků veřejných zdrojů včetně místních rozpočtů, dotací z Programu obnovy venkova a dalších fondů, ale i ze zdrojů privátních a zdrojů Evropské unie od roku 2000 fondů předvstupních, zejména programu SAPARD a programu PHARE 2000. Rozhodnutí regionálního řídicího a monitorovacího výboru (RŘMV JV) o váze jednotlivých priorit může financování významně ovlivnit (zejména na rozvoj zemědělství a venkovských oblastí 14%, cestovního ruchu 9%, životního prostředí 13%). Podíl finanční účasti EU se souhlasně s Regionálním operačním programem předpokládá ve výši 65%.

Finanční rozdělení a předpokládaná výše potřebných zdrojů bude zpracována po připomínkách obcí sdružení k programu a projektům. Na následující stránce je přiložena orientační tabulka, která byla předběžně předána zpracovatelům Regionálního operačního programu (GaREP a další).

Rovněž za orientační je možné pokládat náklady na projekty, které jsou vyčísleny ve specifikaci projektů v následujícím oddíle 10.

Pro alokaci prostředků Regionálního operačního programu NUTS II - Jihovýchod, byly předběžně vyčísleny prostředky pro Sdružení Znojemských vinařských obcí Daníž :

Název projektu	celkem mil.Kč	z toho EU
Obnova vinic	600	300
Oprava sklepních uliček	50	37,5

Informativní údaje o projektech pro potřeby předběžné alokace
prostředků Regionálního operačního programu (ROP) regionu
NUTS II Jihovýchod

1. Název projektu (akce): Trvale udržitelný rozvoj znojemských vinařských obcí							
2. Stručná charakteristika projektu: obnova a rozvoj vinařství, zejména vhodných odrůd, rozvoj technické infrastruktury a občanské vybavenosti, zajištění architektonické hodnoty stavebního fondu, obnova a rekonstrukce sklepních uliček, prezentace místních zvyklostí, rozvoj spolkového života, rozvoj vinařské agroturistiky							
3. Cíle a přínosy projektu : uchování kulturních a pracovních tradic, zvýšení počtu pracovních míst, uchování a obnova krajinného rázu							
4. Předkladatel projektu: Sdružení znojemských vinařských obcí Daníž							
5. Místo realizace projektu 5.1 obec: Hnanice 5.2 okres: Znojmo							
6. Časové rozpětí realizace projektu 6.1 Předpokládané zahájení projektu: rok 2000 6.2 Předpokládané ukončení projektu: rok 2006							
7 . F i n a n c o v á n í C e l k o v é o č e k á v a n é n á k l a d y r e a l i z a c e p r o j e k t u : 2 4 3 m i l . K č							
8. Rozpočtové náklady projektu – roční plán čerpání							
rok:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
objem prostředků (mil. Kč)	3	15	60	70	40	40	15
9. Finanční zdroje projektu (celkové náklady = 100 %)							
9.1 Předpokládaná účast zdrojů státního rozpočtu¹⁾:						15 %	
9.2 Předpokládaná účast zdrojů místních veřejných rozpočtů²⁾:						10 %	
9.3 Předpokládaná účast soukromých zdrojů						5 %	
9.4 Předpokládaná účast zdrojů EU						70 %	
10. Současný stav projektu u investičních akcí:							
1 0 . 1 K o m p l e t n í d o k u m e n t a c e p r o ú z e m n í ř í z e n í : n e							
10.2 Stavební povolení:						ne	
11. Soulad projektu s ROP ³⁾							
11.1 Projekt je v souladu s prioritou ROP č. 2							
11.2 Projekt spadá pod opatření ROP č. 2.2							

¹⁾ včetně centrálně spravovaných fondů a územních pracovišť resortů (úřady práce, školské úřady)

²⁾ rozpočty okresních úřadů a obcí a těmito institucemi zřizovaných organizací

³⁾ viz příloha č.1: Přehled priorit a opatření ROP regionu JV

10. Specifikace jednotlivých projektů a opatření

Priorita 1 Zpracování a odbyt révových vín Znojemské vinařské oblasti

- 1.1 Kategorizace viničních tratí**
- 1.2 Návrh odrůd s přívlastkem a doporučené jakostní odrůdy**
- 1.3 Zvyšování úrodnosti půd, ochrana půdy, protierosní opatření**
- 1.4 Územní plánování**
- 1.5 Pozemkové úpravy**
- 1.6 Zpracování vína u drobných a malých producentů až po expedici**

Kategorizace viničních tratí

V podmínkách českého a moravského regionu považujeme za nejdůležitější ukazatel pro kvalitu měrné teplo a sluneční světlo, dále u půdy její úrodnost a fyzikální a chemicko-biologické vlastnosti, svažitost, expozice ke světelným stranám, geofyzikální vlastnosti podloží, hydrologické poměry, specifické požadavky rajonovaných odrůd a podnoží.

Světelná a tepelná bilance jsou dány zeměpisnou šířkou s částečným ovlivněním východní délkou, nadmořskou výškou dále též fyzikálně chemickými vlastnostmi půd a geofyzikální stavbou podloží. Schopnost optimálně využít těchto podmínek je předurčena odrůdou a biologickou hodnotou sadbového materiálu. Kvalita sklizně je určena kromě pěstitelských opatření zejména výši výnosů, které by měl být optimalizovány v konkrétních podmínkách viniční tratě pro rajonované odrůdy.

Výrobní podmínky jsou dány stanovištěm. Proto rozlišujeme specifické podmínky pro výrobní typy:

Např. pro znojemskou oblast :

- 1. základní - znojemský výrobní typ
- 2. rovinné - hrušovanský výrobní typ
- 3. okrajové - moravsko-krumlovský výrobní typ

Podobně je možno postupovat i v jiných vinařských oblastech.

Kategorie 1.

Do této kategorie patří viniční trať vyznačující se optimálními podmínkami pro výrobu kvalitních vín. Jedná se o omezený sortiment révových odrůd zvláště vhodných pro pěstování v konkrétní viniční trati.

Součástí viniční tratě mohou být pozemky dosud neosázené révou mající identické výrobní podmínky. Připouští se výběr i dalších lokalit, které v minulosti prokázaly předpoklad pro zařazení do této kategorie.

Rozhodujícím kritériem pro zařazení do této kategorie je dosahovaná kvalita hroznů, měřená obsahem zkvašitelných cukrů v moště. Požadavek dosažení 16° NM obsahu cukru v průběhu sklizně za 5 let (nejpozději však do konce října) s výjimkou jednoho extrémního roku by měl být v souladu s obdobnou normou EU. Tento ukazatel je závazný pro všechny výrobní oblasti révy.

Systémové zařazení :

Základní výrobní typ (znojemský)

Světelná a tepelná bilance jsou v rajonu považovány za nejlepší. Při nadmořské výšce nad 270 m je nutno zvažovat účinek působení dalších pedologických a geologických činitelů ovlivňujících výhřevnost půd, vytvářejících příznivé mikroklimatické podmínky. Tato zásada by měla obecně platit pro vinice položené nad 49° s.š. Vyloučeny jsou polohy trpící jarními a podzimními mrazy.

Půda, její fyzikální, chemické, biologické, hydrologické a další vlastnosti by měly odpovídat požadavkům vybraného - rajonovaného sortimentu odrůd, případně podnoží. Hydrologické poměry v půdě se jeví jako příznivé. Svažitosť terénu minimálně 5 %, zvlněny terén - měřeno parciálně, odpovídající této hodnotě. Jako vhodná expozice ke světovým stranám je považována poloha orientovaná na J, V, JV, JZ. Vyloučují se polohy S, SZ.

Rovinný výrobní typ (hrušovanský)

Platí stejná kritéria s touto odlišností. Do tohoto výrobního typu lze zařadit pouze vinařské tratě moravského regionu.

- jedná se o polohy s geologicky kvarterní pokryvy (spraše, říční trasy)
- půda středně mělká (20 - 25 cm min.) záhřevná s příznivou hladinou spodní vody
- svažitosť není určující, doporučená 3 %.

Okrajový výrobní typ (moravsko-krumlovský)

Odlišnosti :

Světelná a tepelná bilance musí být podrobně vyhodnocena s ohledem na pedologické a geofyzikální vlastnosti stanoviště.

- svažitosť pozemků min. 8 %, při vyšší svažitosti posoudit protierozní opatření omezující smyv půdy
- svahy, expozice J, JV, JZ
- půdy záhřevné, polohy chráněné s příznivým mikroklimatem.

Kategorie 2.

Začleňuje viniční tratě s vhodnými podmínkami pro pěstování réвовých hroznů. Polohy s průměrným výnosem hroznů dosahující cukernatost moštů minimálně 14°- 15° NM u rajonových odrůd (měřeno od počátku sklizně do konce října).

Systémové zařazení :

Základní výrobní typ (znojemský)

Světelná a tepelná bilance ovlivněna nevhodnou expozicí ke světovým stranám - S, SZ, nižší záhřevnost půdy. Světelná a tepelná bilance musí však ještě odpovídat nárokům rajonovaných odrůd. Půdy, jejich fyzikální a jiné vlastnosti vyhovují požadavkům odrůdy. Hydrologické poměry jsou příznivé. Svažitost terénu minimálně 3 %, tomu odpovídá zvlněný terén, měřeno parciálně. Vyloučeny jsou části pozemku trpící pozdními jarními mrazy, případně předčasně ukončenou vegetací.

Rovinný výrobní typ (hrušovanský)

Platí stejná kritéria jako pro základní výrobní typ s některými odlišnostmi. Jedná se o geologicky kvarterní pokryvy / spraše, říční terasy. Půdy lehké, písčité, písčito-hlinité, mělké 15-20 cm. Hladina spodní vody může být nižší, v tomto případě jsou polohy v období sucha zavlažovány. Pozemek nemusí vykazovat svažitost.

Okrajový výrobní typ (moravsko-krumlovský)

Světelná a tepelná bilance odpovídá minimálním požadavkům a nárokům rajonovaných odrůd. Půdy jsou záhřevné, polohy částečně chráněné proti nepříznivým klimatickým vlivům. Vyloučeny jsou půdy těžké, jílovité s nepříznivými hydrologickými poměry. Svažitost pozemku by měla být minimálně 5 %, popř. tomuto odpovídající zvlněný terén, měřeno parciálně. Expozice ke světovým stranám - vyloučeny svahy S, SZ. Viniční tratě hodnocené v této kategorii nebudou rozšiřovány, pouze obnovovány ve stávajícím rozsahu, eventuálně s úpravou hranic tratě s ohledem na účelnost.

Kategorie 3.

Do této kategorie náleží stávající viniční tratě, které nebyly zařazené do I. a nebo do II. kategorie. Jedná se o polohy považované perspektivně za nevyhovující. Vinice po dožití budou rušeny a nebudou obnovovány. Orgán, který povoluje výsadbu vinic, individuálně zváží obnovu vinic s přihlédnutím na účelné využití území a ve zvláštních případech doporučí výsadbu vinic v nejmenším možném rozsahu.

Závěr :

Kategorizace viničních tratí hodnotí pouze stanovištní podmínky pěstování révy a bude doplněna rajonizací pěstovaných odrůd. Bylo by zapotřebí zřídit odrůdovou komisi pod metodickým vedením ÚKZÚZ v Brně (hlavní referát pro odrůdové zkoušení révy vinné. Pěstitelské opatření jako výživa, agrotechnika a další faktory ovlivňující výši a kvalitu sklizně nepostihne. K tomuto aspektu nepochybně patří regulace výnosů vedením, řezem a podobně. Tato opatření zvýší kvalitu sklizně. Jsou v EU upravována v určitých časových horizontech a tudíž nemohou být pojata jako koncepční podmínky

(Z podkladů komise SZV pro kategorizaci viničních tratí zpracoval Vladimír Ambrozek, Ing. Jaromír Čepička, Csc, Sdružení znojemských vinařů)

Pěstování ve vymezených viničních tratích v ČR

Základní filozofií je zásada pěstování révy vinné pouze ve vymezených viničních tratích, kde jsou pro révu dlouhodobě neoptimálnější podmínky pro dosahování vysoce jakostní produkce hroznů. Pokud tyto viniční tratě budou určeny, zjištěna plocha a provedeno ohodnocení bonity stanoviště - kategorizace, je možné směřovat nové výsadby do těchto tratí a u státem dotovaných výsadeb je toto podmínkou přidělení dotací Mze ČR. Při orientaci ČR do ES je podmínkou, aby naše legislativa byla kompatibilní se směrnicemi a nařízeními EHS, v tomto případě s nařízením **EHS č. 822/87 Rady z 16. 3. 1987** o společné organizaci trhu s vínem.

Zatřídění ploch vinic je prováděno ve třech kategoriích dle zařazení příslušného státu do tzv. vinohradnických zón - A, B, C. Do zóny A jsou zařazeny vinohradnické státy severní Evropy (např. Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, větší část SRN), do zóny B vinohradnické státy střední Evropy (Rakousko, Švýcarsko, část SRN a část Francie) a do zóny C pak jižní vinohradnické státy Evropy (Francie, Španělsko, Itálie, Řecko a další).

Základním kritériem je dlouhodobé - v průměru 5 let, dosažení minimálního objemu % alkoholu ve víně z přirozené cukernatosti. U zóny A, B, u kategorie vinic 1 to je 8,5 objemových % alkoholu. Další faktory jsou dány dle jednotlivých zón - svažitost, charakter půdního horizontu, hloubka půdního profilu, obsah skeletu. Podmínkou je, že vybrané plochy - viniční tratě se nacházejí ve stanovených oblastech. V kategoriích viničních tratí č. 1 a 2 je povolena obnova vinic, u kategorie 3 je další obnova vinic zakázána. Dle par. 6 hlavy I nařízení č. 822/87 jsou veškeré výsadby zakázány.

V minulosti podobné práce u nás prováděl Doc. Ing. J. Bláha (Katastr viničních tratí - 1948), a Ing. Z. Klobáska (Rajonizace révy vinné - KVÚVV v Mutěnicích). Tento materiál o rajonizaci révy vinné je velmi cenný, neboť obsahuje mapové podklady a je zpracován poměrně nedávno.

Doc. J. Bláha uvádí v publikaci i bonitu tratí s výměrami, ale tyto jsou provedeny pouze v českých obcích bývalého protektorátu Čech a Moravy. Jeho soupis obsahuje 42 obcí v Čechách a 98 obcí na Moravě a dle prováděcí vyhlášky č. 189/1995 Sb. máme celkem v ČR 391 obcí, z toho 42 v Čechách a 349 na Moravě.

Doporučený harmonogram prací:

1. Ustanovení pracovní skupiny pro ČR a jednotlivé vinařské oblasti, dle rozsahu vinic i pro velké vinohradnické obce.
2. Zajištění jednotných mapových podkladů, nejlépe v měřítku 1 : 10 000 s vrstevnicemi.
3. Zajištění všech dostupných starších materiálů k rajonizaci (Doc. Ing. J. Bláha, Ing. Z. Klobáska)
4. Zakreslit návrhy viničních tratí, stanovit jejich názvy a zpracovat evidenci viničních tratí s výčtem ploch a parcelních čísel pro jednotlivé vinařské obce (rozumí se jak plochy osázené tak i neosázené).
5. Odsouhlasení soupisu viničních tratí v dané vinařské obci (název, parcelní čísla a celková plocha), sumarizace za jednotlivé vinohradnické oblasti a regiony.

Předpokládaný stav vinohradnictví a vinařství při vstupu ČR do EU

Oblast pěstitelská :

- udržet a posílit udržovací šlechtění, ozdravování výchozího materiálu pro množení, posílení tuzemské produkce révových sazenic
- zajistit minimální prostou reprodukci obnovy vinic (ročně cca pro ČR a 100 ha pro znojemskou oblast)
- výsadby vinic směřovat jen do vybraných viničních tratí v rámci evidovaných vinařských obcí
- podpora výsadby vinic a produkce hroznů na svazích
- podpora integrované produkce, případně bioprodukce hroznů pro kvalitní vína
- v pěstitelské technologii zaměřit na produkci vysoce kvalitních hroznů pro produkci vín s přívlastkem
- pro ucelení viničních tratí umožnit vysazovat vinice na státní půdě, případně její odprodej

Oblast zpracování hroznů a produkce vína :

- částečně propojit producenty a zpracovatele hroznů, podobně jak tomu bylo do roku 1952 (vinařská družstva)
- provést modernizaci zpracovatelských podniků
- domácí produkce vín musí být zaměřena na vysoce jakostní vína (vína s přívlastkem), drobní producenti se udrží jedině za předpokladu existence místního trhu a zákazníků z turistického ruchu
- maximálně podporovat turistický ruch, který zajišťuje odbyt značné části produkce u všech producentů

- odbyt vína řešit také pomocí společných vinoték a vinařských archivů
- podíl prodeje vín prostřednictvím supermarketů bude nadále stoupat (dnes asi 20 %, v roce 2005 se předpokládá až 70 % podíl)
- spotřeba vína (dnes asi 15 l na osobu a rok) bude jen velmi pomalu stoupat, přesto bude zajišťována pouze ze 40 - 50 % domácími producenty a tento podíl bude stále klesat

Legislativní oblast :

- novelizace zákona č. 115/1995 Sb. a prováděcí vyhlášky č.189/1995 Sb. k 1.9.2000, další novelizace v letech 2003 - 2004 a třetí etapa velké novelizace těsně před vstupem ČR do EU tak, aby zákon byl kompatibilní s legislativou EU
- novelizace zákona č. 92/ 1996 Sb. o odrůdě ,osivu a sadbě - týká se Seznamu doporučených odrůd a uznávání školkařského materiálu
- přijmout tržní řád s vínem (podobný EU po úpravě v rámci Agendy 2000)

V rámci tržního řádu definovat :

- zavedení neautomatických licencí
- zavedení definice narušení trhu
- sledování dovozních cen, dodatečné dovozní clo
- dovoz vína jen s dokumentem V I 1 (jako v EU)
- stanovení cla formou sazby v Kč na 1 l dle jakosti, né jak dnes - % sazbou z deklarované ceny (zamezení podvodným dovozům)
- změnit systém celních sazeb v závislosti na rozpracovanosti produktu (nízké sazby na suroviny, vysoké sazby na hotové výrobky)
- zřídit vinařský fond na podporu šlechtění, množení, obnovu vinic, podporu osázení vinic na svazích, podpora ekologicky orientovaného vinohradnictví , výzkumných projektů, podpora odbytu a mezinárodních výstav vín
- zavedení podpory technologického vybavení zpracovatelských podniků formou dlouhodobých půjček s minimálním úrokem

Doporučené jakostní odrůdy

Nejvíce pěstované odrůdy révy vinné ve Znojemské oblasti (dle průzkumu ÚKZÚZ - 1 314 ha)

VZ 379 ha (29%), MT 328 ha (25%), SV 120 ha (9%), RR 88 ha (7%), RB 78 ha (6%), RV 74 ha (6%), Sg 38 ha (3%), VČR 28 ha (2%), Pa 24 ha (2%), Ng 24 ha (2%), MM 19 ha (1,5%), And 18 ha (1,5 %), Zw 18 ha (1,5%), Fr 13 ha (1%) a ostatní odrůdy 66 ha (5%).

Návrh hlavních odrůd pro pěstování:

MT, SV, FR, RB, Chardonnay, Sg, RR, MM, Ng, TČ, Pa, RŠ, VZ, RV

Návrh odrůd pro produkci révových vín s přívlastkem:

RR, Sg, RB, RŠ, Chardonnay, TČ, VZ a SV.

Charakteristika vinohradnictví ve Sdružení znojemských vinařských obcí - DANIŽ

Vinařská obec	Plocha vinic v ha	Počet registrací	Počet vybraných vinič. tratí	Plocha viničních tratí v ha
Bohutice	15,0	21	3	88,0
Božice	81,0	4	3	130,4
Dobšice	9,3	31	3	61,2
Dyjákovice	23,7	20	2	115,4
Dyjákovičky	34,8	5	3	96,1
Havraníky	58,9	18	2	144,2
Hnanice	38,0	20	7	177,6
Horní Dunajovice	68,7	3	5	122,8
Hostěradice	122,9	7	9	233,0
Hodonice	2,5	12	1	70,1
Hrádek	88,3	15	2	256,3
Chvalovice	66,4	11	2	160,0
Kuchařovice	12,4	7	4	44,7
Mackovice	0	0	2	20
Mašovice	0	0	1	26
Nový Šaldorf-Sedleš.	48,8	20	5	192,7
Prosiměřice	1,1	1	2	64,6
Slup	55,2	8	6	92,0
Strachotice	0,5	8	2	45,0
Šatov	34,4	37	12	200,5
Těšetice	14,9	11	4	99,0
Troskotovice	1,4	1	9	65,0
Vedrovice	14,3	3	3	43,5
Vrbovec	264,4	46	10	417,7
Celkem	1 056,9	309	99	2 965,8
Celkem znoj.oblast	1 898	591	241	011

Situace a prosperity trhu

Sledujeme-li tendence při obchodování s vínem, můžeme podle všeobecné situace v prodeji a konzumaci vína pozorovat několik vývojových etap. Víno bylo původně jako jiné zemědělské plodiny součástí nabídky a poptávky probíhající mezi zemědělským obyvatelem a ostatními vrstvami. Konzumovalo se běžně denně ve větším množství, tak jako ostatní potraviny a jeho jakost se do důsledku nehodnotila. S nárůstem počtu obyvatel a se zvětšováním měst započal proces vzniku výrobků vhodných pro městský trh a pro obchod. Víno se postupně měnilo ze zemědělského produktu běžné denní potřeby na obchodní výrobek, který se může stát předmětem obchodní činnosti. Tím stouply nároky na úpravu vína a stabilitu v lahvích. Vznikl trh s vínem a později i nutnost sledování a rozboru tržního vývoje. Při postupném nasycování trhu

se i u nás zvyšuje obeznámenost konzumentů s vínem a začínají se kupovat vína jakostní. O jakosti vína se začíná hovořit a jakost vína se stává důležitým předpokladem části produkce vína. Ve vyšší cenové hladině se prodává v současné době asi 20 procent celosvětové produkce. Náš trh se pomalu blíží k tomuto vývojovému stupni. Je-li trh s vínem zcela nasycen a současně je i dostatek jakostních vín k dispozici ve velkém výběru, pak se uvědomí konzumenti, kteří dovedou dobře rozeznat a orientovat se obrací k otázkám zdravého životního stylu. Kladou důraz na ochranu životního prostředí ve vinicích a na biologicky hodnotné víno. Vyhledávají pak vinaře, kteří vysoce jakostní a biologicky hodnotná vína produkují. Tento trend nastupuje i u nás a očekává se další rozvoj.

Běžné potraviny si lidé i u nás zvykli nakupovat v supermarketech, ale se stoupajícími znalostmi jakosti vína většinou vědí, že taková zařízení jsou orientována hlavně na levná vína. Pro vína vyšší jakosti by museli jít nakupovat do specializovaných prodejen – vinoték. Značná část nakupujících se neodvažuje vkročit do speciální prodejny vína, protože se obává, že svými znalostmi by se mohli u prodavačů zesměšnit. Proto začínají některé supermarkety instalovat oddělení vína se samoobsluhou, kde si může kupující víno v klidu vybrat z polic podle nápisů na etiketách.

V zemích kde je trh přesycen vínem, a to se očekává i u nás, vyhledávají uvědomí konzumenti takové vinaře, kteří víno lahvuji a kteří se dovedou svým zákazníkům věnovat. Čerpají u nich poučení o víně a jeho vlastnostech o cenových a jakostních rozdílech o výrobních postupech i o práci a starostech vinařských rodin. Navazují s nimi tedy trvalé spojení, které dává vinařským rodinám určitou záruku pro jejich existenci.

Pokud znalosti těchto konzumentů dostoupily často až odborné úrovně, pak očekávají nové výrobky, nové zážitky z vybraných značek, vinařských poloh, ročníků, neznámých odrůd i nových výrobních pojetí a zvláštností.

Situace a perspektivy výroby

Současná situace v níž se nachází naše vinohradnictví tedy i na Znojemsku příliš neodpovídá ani současným ani budoucím potřebám trhu a tedy ani potřebám tohoto oboru. Současný stav se vyznačuje zatím živelností - jak v obdělávání mnohých vinic, tak u celé řady drobných výrobců dezorientovaných zdánlivou bezperspektivností pěstování révy vinné v podmínkách zatím nejistého odbytu hroznů, popřípadě i vína, kde se současně mnohonásobně zvyšují výrobní náklady vinou rychle rostoucích cen průmyslových výrobků a při absenci dostatečně rozvinutých levných služeb vytvářených svépomocí.

Výrobce vín lze rozdělit do několika skupin. Zde je jejich charakteristika a perspektiva:

1. Drobní výrobci
2. Střední vinaři
3. Vinařská družstva
4. Obchodní podniky

1. Drobní výrobci

Jde o skupinu na Znojemsku ne tak příliš velkou, a to jak z pohledu vůči jiným vinařským oblastem na Moravě, ale i v Evropě. Jsou to většinou držitelé malých záhumenkových vinic do 10 arů výměry, které jsou založeny buď jako záhumenkové vinice, nebo jako zahrádkářské kolonie v dobrých i horších viničních polohách. Jsou to lidé různých povolání a ve své vinařské činnosti spatřují aktivní relaxaci, přemýšlivé rozptýlení. Vyžívají se ve svých vinných sklepech a je u nich často víno vyrobeno na vysoké úrovni. Vína těchto vinařů však nepřicházejí na klasický trh s vínem, ale jsou spotřebována ve vlastní domácnosti, rozvezena po příbuzenstvu, prodána známým a přátelům. Jejich prodej však neodpovídá dnešní úrovni zacházení s vínem. Přestože se většinou jedná o vína jakostní, končí často v plastických kanistrech nebo lahvích PET. Jen velmi malá část je lahvována a kulturně distribuována. Zde vidíme velkou možnost zlepšit a zvýšit prodej do kulturních nádob jako jsou skleněné demižony a lahve pro ty, kteří danou lokalitu ve Znojenském regionu navštíví a tamní vína zakoupí. Musí však být prodáváno v kulturním a hygienickém prostředí, být zajištěn dobrý příjezd a parkování, označení výrobce, otevírací doba, kontakt, telefon i známé nákupní ceny. Seznamy těchto dobrých výrobců i s těmito údaji musí být součástí propagační brožury obce a Znojenského regionu. Tato skupina může sehrát důležitou úlohu v udržování krajiny – pěstování révy vinné, v okrašlování okolí obydlí i obce, v důsledku návštěv zákazníků a rozvoje turistického ruchu. Vytváří tak i příznivé základy pro zaměstnanost, neboť část těch, kterým se toto bude dařit může přejít do skupiny středních výrobců, pro které se tento obor může stát obživou. Zaměstnává tak nejen sebe, ale i rodinu, případně další, a to při výrobě vína i na vinici. Tento posun vyvolává potřebu dalšího vylepšení infrastruktury obce, tedy další služby jako ubytování, vinárny, restaurace, prodeje a návštěvy místních specialit a zajímavostí – další zvýšení zaměstnanosti na vesnicích.

2. Druhou skupinou jsou střední výrobci

Tato skupina vzniká jednak postupně z drobných výrobců, neustálým rozšiřováním nebo náhlým rozšířením výroby. Rychlý způsob sebou nese tyto těžkosti - je to především nedostatek volného kapitálu na počáteční investice. Vinice v objemu 5-20 ha, které vznikají a s rodinou obdělávají, nemají momentálně žádaný odrudový sortiment, ani jejich výkonnost není dostatečná. Zařízení na lahvování a vlastní technologii není také levná záležitost. To nejdůležitější - a to stabilní trh a odběratele je nákladné. Vinotéky, restaurační a hotelové zařízení turisty musí teprve získat, což je záležitost delšího časového období. Rovněž věrohodnost své firmy musí získat postupně, na základě kvality vín, výstav, ústního podání, reklamy, turistického rozvoje. Tato skupina vinařů je na Znojemsku velice málo rozvinutá a bude však nutnou nosnou hybnou silou v obcích. Její vznik by však měl být pozvolný, vytvářením ze skupiny drobných výrobců.

3. Vinařská družstva

I na Znojemsku má vinařské družstevnictví své tradice. V současné době však tato uskupení drobných výrobců a pěstitelů organizující si pěstování révy, výkup hroznů, výrobu vína, prodej i marketing zde nejsou. Předpokládáme, že tato uskupení vzniknou postupně dle lokalit, avšak po zesílení a vytvoření silnější skupiny drobných, ale hlavně následně pak střední skupiny pěstitelů a výrobců.

Posledními největšími a nejsilnějšími články na Znojemsku jsou dnes Zemědělská družstva, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Transformovaná zemědělská družstva v podobě jaké jsou obdělávají vinice a prodávají své produkty smluvním partnerům, v současné době převážně Znovínu Znojmo. Sami většinou vína nevyrábí. Část z nich z tradice vína také víno také vyrábí a dodává na trh více či méně úspěšně. Hlavním jejich nedostatkem je však spojení vinohradnictví, vinařství a prodeje s ostatními komoditami rostlinné a živočišné výroby. Perspektivně zde musí dojít k oddělení, a to na subjekty střední velikosti zabezpečující pouze pěstování hroznů nebo lépe pouze pěstování a napojení na stávající firmy, které se zabývají výrobou a hlavně prodejem vína tedy firmu Znovín Znojmo a některé společnosti s ručením omezeným, které působí na trhu již delší dobu. Pokud se vinice rozdělí na drobné části posílí a rozšíří skupinu, která pro rozvoj Znojemského relativně nejzaostalejšího regionu je velice důležitá. Fungující společnosti s ručením omezeným zabezpečující výrobu, pěstování a prodej ve velikosti 200 000 – 500 000 litrů svou přechodnou roli mají také.

Na Znojemsku funguje firma Znovín s výrobou 3-5 mil. lahví za rok, která zabezpečí finalizaci a prodej pěstitelským skupinám momentálně zemědělská družstva, společnosti s ručením omezeným, středním pěstitelům i drobným, kteří nejsou na trhu etablováni. Tato firma zaměřená na odrůdová Znojemská vína může realizovat prodej v supermarketech, vinotékách, hotelových zařízeních a může být významným faktorem a přínosem pro obchodní nástup drobných a středních výrobců, kteří mohou stavět na značce Znojemského regionu, speciálních vinařských polohách a vytypovaných odrůdách.

Pro rozvoj tohoto regionu je momentálně existence této firmy nezbytností. V současné době a v budoucnu stále více musí dojít k propojení skupin pěstitelů révy s tímto výrobcem.

Na trhu tedy perspektivně zůstanou:

1. drobný výrobce – realizující převážně svá vína doma – počítá se s rozvojem
2. střední výrobce, který vznikne náhle nebo z drobného výrobce, postupně se bude sdružovat v družstva – realizující výrobky ve vinotékách, restauracích i doma

3. silný výrobce nakupující a realizující přebytky, ale také speciality a odrůdová vína, tedy celé odbytové spektrum, aby oblast obecně mohla konkurovat zahraničním vínům.

Solidním základem by se měla na Znojemsku stát dobrá a pitelná vína do 6g/l zbytkového cukru, vhodná k jídlům běžného dne, ale i pro slavnostnější příležitosti. Takovým vínem vyrobeným z místní odrůdy je např. „Znojemský muškateľ“ vyrobený z odrůdy Veltlínské zelené, které po stránce pěstitelské, ale i kvality vín se na Znojemsku nejlépe daří. Na takových vínech, ale i dalších specialitách se bude nadále na Znojemsku stavět.

Možnosti rozvoje území obecně jsou odvozeny od přírodních daností

- od geografické polohy území
- od klimatických a půdních podmínek
- od množství a stavu dostupných přírodních zdrojů (půdy, vody, ovzduší)
- od počtu a míry zachovalosti přirozených společenstev a jejich struktur

a většinou jsou jimi také omezeny (limitovány).

Rozmanitost přírodních podmínek umožňuje obvykle větší různorodost využití než je stávající. Především koncentrace a specializace zemědělské a lesnické výroby vede k ochuzení výběru možností využití přírodních daností a má za následek zvýšení rizik hospodářského neúspěchu a vede k nevyváženému užívání a spotřebovávání přírodních zdrojů a snižuje možnost jejich obnovy.

odpovídají daným a možným urbánním hodnotám a vztahům

V částech území zastavěných (obytných, výrobních, skladovacích a manipulačních), využívaných pro komunikace nebo přeměněných nesystémovými technickými zásahy (vytěžených, převrstvených, zavezených cizorodými materiály, odvodněných, zaplavených a doposud plně nerekulturnovaných) je využitelnost přírodních zdrojů malá nebo jednostranná. Rozšiřování takových území vede k nevratnému poškození prostředí a snížení možnosti obnovy přirozeného stavu. Brání v zavedení trvale udržitelného způsobu využívání přírodních zdrojů. Nekulturované využívání prostředí vede k devastaci kulturních hodnot území.

Možnosti uplatnění vyšších vkladů do prostředí jsou obvykle nejnižší tam, kde je nejvyšší stupeň urbanizace. To je ve městech a jejich okolí. Ale právě zde je potřeba zásahů do prostředí a potřeba soustavné péče o kvalitu životního prostředí nejvyšší. Na malé ploše, která přírodě ve městech zbývá, není možno původní rovnováhu obnovit. Větší šance jsou na obvodu měst a v příměstském území. Zde je ovšem nejcitlivější střet zájmů - pro investory

levné a tedy lákavé pozemky jsou pravidelně tam, kde by ochrany přírody měla největší účinnost. Právě zde lze oddělit a utlumit vliv aktivit nepříznivě ovlivňujících stav prostředí od míst, kde lidé musí žít, právě tudy lze do největší blízkosti měst a obcí dovést životadárné přírodní struktury.

Situace kolem sídel venkovského typu je lepší. Mezi intenzivně využívanou zemědělskou krajinou a souvisle zastavěným územím je pás zahrad s vysokokmeny ovocných stromů, někdy jsou dokonce na obvodu i uvnitř obce aleje stromů nebo alespoň jednotlivé lípy, duby, jasany, javory, vrby, topoly a jiné druhy stromů. V tradičních typech sídel byly sázeny na ochranu a k zvelebení vzhledu usedlostí a celých obcí. Novodobá zástavba takové struktury obvykle postrádá, protože pro velké stromy není na malých zahrádkách místo a protože byl vkus obyvatel pokažen nabídkou cizokrajných líbivých druhů a odrůd okrasných dřevin.

Harmonická kulturní krajina může vzniknout jen tam, kde je využívání přírodních zdrojů v rovnováze s jejich obnovou. Může vzniknout ještě i tam, kde je dlouhodobě únosné čerpání některých neobnovitelných přírodních zdrojů přiměřeně vyvažováno systematickou péčí o ostatní zdroje. Harmonie je dosaženo tam, kde je trvale nebo alespoň dlouhodobě udržována rovnováha mezi množstvím odebraných a vložených hodnot (hmot, energie).

Priority změn využití území se mění v závislosti na širších vztazích místa a jeho okolí a jsou také ovlivnitelné vůlí občanů žijících v daném území. Z dostupných informací i z výsledků průzkumů a rozborů vyplývá, že v tomto území bude žádoucí zachovat pozitivní hodnoty venkova a využít z výhod blízkosti města jen ty, které jsou na venkov nepřemístitelné.

Existence specifických kvalit venkovského prostředí má být žádoucí hodnotou pro ty, kteří zde žijí a chtějí zde zůstat, pro ty, kteří se sem chtějí z města odstěhovat, pro ty, kteří sem směřují při každodenních procházkách, výletech a kteří tudy procházejí a projíždějí při své rekreaci. Ti všichni zde hledají čisté a upravené prostředí, volný prostor, klid a samotu, malou koncentraci lidí a aut, možnost setkání únosného množství lidí, potěšení a poučení z hodnot přírody a krajiny, možnost aktivního uplatnění v ochraně těchto hodnot. Venkovské prostředí dává snáze prostor k oddělení rizikových a zatěžujících aktivit od míst určených k pobytu lidí a k životu ostatních živých tvorů.

Tyto hodnoty mohou být přínosem pro obyvatele venkova. Podmínkou je provedení patřičných změn v uspořádání krajiny a ve využívání prostředí a zajištění odpovídajících služeb a zařízení.

Negativní hodnoty dává venkovskému prostředí jednostrannost hospodářských zájmů, která vede vždy ke zvyšování zátěže území, k nevyváženému čerpání zdrojů a zvyšování rizik poškození výše uvedených hodnot. Krátkodobý efekt zvýšení zisků z využití půdy na velkých lánech je možno nahradit efektem dlouhodobé hospodářské úspěšnosti programů vícenásobného využití území.

Limity a regulativy změn užívání přírodních zdrojů

Obecně

Krajina je především prostorem života všech živých organismů včetně lidí. Teprve životaschopná krajina může je plně využitelná hospodářsky a může mít všechny žádoucí kulturní hodnoty. Racionálně a v souladu s přírodními podmínkami kultivovaná krajina je prostorem, ve kterém je možno činit účinná opatření na ochranu sídel. Jen harmonická kulturní krajina může být lákavým prostředím k bydlení i rekreaci.

Limity využití území jsou dány platnými zákony a nařízeními a odvozenými vyhláškami. Pro urbanizovanou část území jsou specifikovány platnými územními plány a obecními vyhláškami. Pro volnou krajinu je třeba blíže specifikovat oblasti, ve kterých je třeba platné limity a regulativy doplnit. Je to především oblast využívání a péče o přírodní zdroje a přírodní prostředí a oblast péče o kulturní hodnoty území, jeho krajinný ráz.

Pozemkové úpravy

V zájmovém území došlo ke změnám organizace zemědělské výroby a dochází k obnově vlastnických vztahů. Komplexní pozemkové úpravy zde zatím nejsou zahájeny. Prostřednictvím pozemkových úprav může být dosaženo žádoucích změn uspořádání pozemků, úprav a doplnění sítě polních cest a realizace prvků ÚSES. S obnovou jasných vlastnických vztahů může být zjednodušen postup při změnách využití území a při hledání nových hospodářských a podnikatelských aktivit. Bez jejich realizace je prosazení veřejných zájmů možné jen na pozemcích státu a obce.

Ochrana půdy

Je samozřejmou povinností všech vlastníků půdy dbát o zachování její trvalé úrodnosti.

Orgány státní správy dbají na dodržování limitů daných zákonem. Žádné úřední rozhodnutí však nenahradí kultivované chování hospodářů, kteří mají zájem o zachování tohoto zdroje obživy pro sebe i pro své dědice. Žádný zákon není tak silný, aby nahradil svobodnou vůli citlivých správců vlastních kousků krajiny, kterými zemědělci mají být.

Peníze (dotace, úvěry, podpora rozvojových a útlumových programů) mohou pomoci jako pobídka k žádoucímu chování obyvatel venkova jen když nejsou pouhým úplatkem. Mohou být pobídkou k rozumnému hospodaření, když taková činnost má směřitelné výsledky.

Náklady na zemědělskou výrobu stoupají, zisky klesají, ztráty rostou a v důsledku toho lze očekávat jen nechuť k pracnějším a odborně náročnějším programům. Chybí prostředky k udržování stávajících cest, příkopů, melioračních zařízení, není odbyt pro píci z větších výměr luk, oddělením živočišné a rostlinné výroby dochází k nesouladu, chybí organické hnojení, roste cena minerálních hnojiv a ostatních agrochemikálií. Nechráněná půda

ztrácí přirozenou skladbu a je hutněna těžkými traktory a auty. Půdní prostředí je nehostinné k životu tvorů, kteří půdě mohou její úrodnost vracet.

Na řešení návrhů :

protierozních opatření, zvyšování úrodnosti a ochrany půdy,
pozemkových úprav,
návrh údržby rybníků a retenčních nádrží
protipovodňových opatření - retence vody
zpřístupnění ploch lesními cestami

se předpokládají přibližné náklady .

průzkumy, rozbory včetně digitalizace 76 000 .- Kč

návrhové práce včetně digitalizace 120 000.- Kč

Priorita 2 Rozvoj podmiňující technické, občanské a sociální infrastruktury

- 2.1. Stavební fond a zachování jeho architektonické hodnoty**
- 2.2. Dobudování technické infrastruktury**
- 2.3. Občanská vybavenost**
- 2.4. Prezentace historických kořenů regionu**
- 2.5. Obnova řemesel**
- 2.6. Účast sdružení na projektu EREG**

Základní vymezení urbanistických a architektonických hodnot území

V rámci tohoto bodu bude proveden rozbor celkového urbanistického charakteru území. Je potřeba z širšího hlediska celého regionu provést vyhodnocení zpracované územně plánovací dokumentace pro dané obce, dále určení urbanisticky a historicky cenných lokalit.

Podle územně plánovací dokumentace bude vyhodnocen stav technické infrastruktury zásobující území vodou, plynem, el. energií a také problém čištění odpadních vod. Z tohoto vyhodnocení vyplyne také určení priorit v budování další infrastruktury.

Je možné ve spolupráci s krajinářem uvažovat také o alternativních zdrojích energie.

V projektu by měl být kladen důraz především na uchování charakteristického venkovského rázu vymezeného území. S tím souvisí také problém obnovy krajinného rázu, protože v daném regionu je určujícím prvkem jak urbanistického tak i krajinného rázu druh zemědělské činnosti, tedy vinařství a obory s ním spojené.

V návrhové části bude nastíněn vhodný způsob obnovy cenných urbanistických celků. Dále bude také vymezen prostor pro případnou výstavbu novou, jak obytnou tak také soubory pro zemědělskou činnost - to vše především ve vztahu k pěstování vinné révy a k přidružené výrobě.

Je třeba určit tyto plochy s maximálním ohledem na ráz sídel a krajiny tak, aby nebyly narušeny hodnoty regionu vytvářené v historii.

Vyhodnocení stavu a hodnoty stavebního fondu zúčastněných obcí.

V průzkumové a rozborové části budou vyhledány objekty památkově chráněné a případně další cenné objekty, které by bylo vhodné na ochranu navrhnout. Kritériem pro výběr bude historická a architektonická hodnota daných staveb.

V návrhu bude poté určen způsob ochrany vytipovaných objektů.

Bude třeba také provést rámcové vyhodnocení celkového stavebního stavu

jednotlivých obcí. Z tohoto vyhodnocení bude možné určit některé objekty, které budou vhodné k případné rekonstrukci nebo úpravě. Jde především o objekty v horším stavebním stavu nebo po nevyhovujících úpravách.

Obnova architektonického fondu týkajícího se daného zemědělského odvětví

Jako další prohloubené vyhodnocení stavu bude proveden rozbor architektonické hodnoty stavebního fondu, který má souvislost s oblastí zemědělství pro tento region typickou, tedy vinařstvím a činnostmi spojenými se zpracováváním vinné révy.

Ve fázi návrhové bude třeba vybrat urbanistické celky a především stavby pro obnovu a rekonstrukci, například vinných sklepů a uliček. V návaznosti na turistické stezky a dopravu je třeba vytvořit koncept pro celkovou obnovu regionu postavenou na základě specifík daného území. Z toho tedy vyplývá nutnost uchovat tradiční architektonické prvky

Tento návrh se bude opírat také o vyhodnocení a návrh turistického rozvoje území zmiňované v bodě 4).

Dále je možné dle individuálních požadavků vytvořit základ pro novou výstavbu objektů pro tento účel, pouze však v souladu s tradiční typologií staveb této funkce a při zachování podmínek trvale udržitelného rozvoje regionu.

Turistika a s ní spojené aktivity

Po konzultaci se zástupci jednotlivých obcí bude provedeno vyhodnocení nabídky daného území pro rekreační aktivity a také rámcové posouzení stavu zázemí pro rekreaci a turistiku.

Ve spolupráci s architektem - krajinářem budou vytipovány možné nové trasy pro pěší i cyklistickou turistiku, také s ohledem na blízkost státní hranice a možnost rozvoje turistického ruchu v napojení na rakouské příhraničí. Dále agroturistika a turistika vinařská, prodej zemědělských produktů, chov koní, a pod.

Budou určeny typy služeb a jejich umístění, které jsou v daném území a obci nedostatkové. Například se jedná o ubytování, restaurační provozy, občerstvení, služby cyklistům, a další.

Budou také určeny možné směry rozvoje zaměstnanosti místních obyvatel související s turistikou a na ni navazujícími činnostmi.~

Výsledným závěrem celého vyhodnocení situace budou **limity využití daného území**, které by měly zaručovat, aby rozvojem turistického ruchu nedošlo k narušení křehké rovnováhy mezi lidským působením a životem přírody.

Občanská vybavenost pro trvale bydlící občany.

Po konzultaci se zástupci obcí bude také provedeno vyhodnocení stavu zázemí pro místní občany. Jde především o chybějící druhy služeb a vybavenosti, o které bude v obcích zájem ze strany občanů nebo jejichž nedostatek se projevil již v minulosti.

Na základě tohoto vyhodnocení budou určeny služby a občanská vybavenost, které by bylo třeba do obcí doplnit.

V návrhové části budou vytipovány lokality pro objekty vybavenosti, které jsou vhodné pro výstavbu a bude provedeno rozvržení jejich funkcí. Je třeba upřednostnit zachování stávajícího charakteru zástavby, tedy využívání stávajících objektů po potřebné rekonstrukci.

Prezentace historických kořenů regionu

Na základě historických a národopisných materiálů, které by byly k dispozici je možné připravit výstavu pro prezentaci území.

Jde především o exponáty týkající se vinařské tradice oblasti, předměty týkající se tradičních řemesel typických pro daný region, nástroje, lidové zvyky, tradiční oděvy, předměty dokládající způsob bydlení v historii apod.

Výstavu je možné zpracovat jako putovní, pro instalaci jak v domácím prostředí, tak i na jiných místech republiky, případně i za hranicemi.

Z dalších možných způsobů prezentace regionu je třeba také zmínit vytvoření jednotného informačního systému, který by návštěvníka informoval o celém území a jeho zvláštostech a zajímavostech. Jedná se například o informační brožury a letáky (nutno spolupracovat s grafickým studiem), informační systémy přímo v obcích a v krajině apod.

Vzhledem k umístění dané oblasti by bylo vhodné uvažovat o možnosti navázání na podobné regionální aktivity v rakouském příhraničí.

Krajinný plán - obnova krajinného rázu

Současně s urbanistickým rozbohem a návrhem obnovy a rozvoje regionu by měl být zpracován projekt obnovy krajinného rázu daného území, který je nedílnou součástí kultivace krajiny obývané lidmi.

Bez tohoto projektu je nemožné posoudit charakter krajiny, do které jsou urbanistické celky zasazeny, míru její devastace lidskou činností a následně možnosti její obnovy do rovnovážného stavu.

Také je třeba komplexně vyhodnotit možnosti zatížení krajiny a jejího dalšího využívání především v souvislosti s vinařstvím a navrhovaným rozvojem turistického ruchu.

Tento projekt musí zpracovávat osoba oprávněná k tomuto druhu projektové činnosti.

Udržení a rozvoj krajinných funkcí v návaznosti na změny v zemědělském hospodaření.

Podrobnější charakteristika zaměření práce.

Pro současnou dobu je typická změna struktury a intenzity v mnoha místech České republiky. Největší změny nastaly v oblastech podhorských a horských, kde v řadě okresů za minulého režimu hospodařily státní statky.

Tyto změny vyvolávají určité otřesy ve struktuře osídlení, kdy se v souvislosti se zhoršenými a zdraženými dopravními možnostmi za současného působení

úbytku pracovních příležitostí i v jiných oblastech stále více mladých lidí rozhoduje o odstěhování do města.

Samotný stav pracovníků v zemědělství klesl prakticky na polovinu oproti stavu před rokem 1989.

Viditelným důsledkem popsaných jevů je na mnoha místech zpustlá a neudržovaná krajina jako důrazné připomenutí faktu, že zemědělství má též řadu mimoprodukčních funkcí a s jeho zánikem v určité oblasti zaniká i jejich plnění.

Radostnější alternativou k uvedenému procesu bude udržení hospodářské soběstačnosti uvedených oblastí, která bude stabilizujícím způsobem působit ve směru udržení sídelní počtu obyvatel venkova s příznivým dopadem do stavu krajiny.

Jednou z důležitých cest, jež k vytvoření hospodářské soběstačnosti vede je vytvoření podmínek pro rozvoj agroturistiky, která je v poslední době stále častěji frekventovaným pojmem v celé Evropě.

Nezbytnou podmínkou pro rozvoj těchto aktivit je znovuvytvoření a udržení estetických hodnot krajiny. Bude se jednat o složitý proces odstranění tíživých důsledků intenzivního - hospodaření minulých let jehož cílem je kromě navrácení vzpomenuých estetických hodnot též znovuvytvoření protierozní stability, příznivých vodohospodářských poměrů, navrácení větší prostupnosti krajině zřízením nových polních cest a dále navrácení ekologické stability do území.

Jestliže posledně jmenovanému úkolu, kterým jsou právě ÚSES byla v minulém období věnována velká pozornost, byl to naopak kulturně společenský rozměr krajiny, který nebyl a není do dnešní doby dostatečně vnímán. Tento nepříznivý stav lze napravit zařazením krajinářského architekta do týmu specialistů navrhujících polyfunkční kostru komplexní pozemkové úpravy. V tomto směru byly a v současné době jsou založeny výzkumy jejichž dosavadní výsledky hovoří pro rozšíření této praxe na všechny v současné době projektované návrhy komplexních pozemkových úprav.

V souvislosti se stále častěji se opakujícími výskyty extrémních srážek v letních měsících je také nutné v procesu krajinného plánování dbát o zvýšení retenční schopnosti, krajiny a dále o návrh prvků přímé ochrany sídel před povodněmi.

Stále více je zřejmé, že pro stanovení směrů, standardů event. i regulativů pro tvorbu polyfunkční kostry pozemkové úpravy, která se provádí zpravidla na jednom katastrálním území se neobejdeme bez znalostí širších územních vztahů, na jejímž základě lze provádět všechna opatření v krajině s určitou kompatibilitou k okolnímu území.

Prostředkem pro stanovení potřeb daného širšího území je krajinný plán úzce navazující na územní plán. Tento krajinný plán dosud u nás není zpracováván. Jednou z příčin tohoto stavu je dosavadní nedocenení jeho významu.

Je zřejmé, že vytvoření krajinného plánu bude vyžadovat spolupráci odborníků a znalců z oblasti tvorby územních plánů ale budou to dále též ekologové, zemědělci, vodohospodáři a podle specifičnosti dané oblasti to může být i řada dalších specialistů jako jsou geologové, geografové, půdoznalci a pod. Nemůže však nikdy být zapomenuto na spolupráci s krajinářským architektem. Při značném množství prostředků, které stát vydává na komplexní pozemkové úpravy je zcela legitimní požadavek na to, aby dané území bylo řešeno opravdu komplexně tedy i s doposud opomíjenými kulturně společenskými

funkcemi a to tím spíš, že krajinářský projekt tvoří v rámci celkových nákladů poměrně nepatrnou část. Stejně tak je třeba současně řešit i ochranu před povodněmi jako zcela samozřejmou součást návrhu společných zařízení.

Cíle řešení

- vytvoření vzorového krajinného plánu části okresu, který bude rozsahem odpovídat většímu územnímu celku a bude navazovat na příslušný územní plán daného území.
- zobecnění poznatků získaných výzkumem
- návrh metodických zásad pro krajinné plánování
- návrh legislativních podkladů s ohledem na zvyklosti v EU

Krajinný plán se stane podkladem zaručujícím kompatibilitu řešení jednotlivých zásahů do krajiny (nejčastěji ve spojitosti s KPÚ) s celospolečenskými potřebami a charakterem území z pohledu širších územních vztahů.

Bude zejména využíván při řešení jednotlivých článků polyfunkční kostry; kterými jsou:

- a) Protierozní ochrana a zvýšení retenční schopnosti krajiny
- b) Systémy ekologické stability
- c) Vodohospodářské zájmy v krajině a návrh ochrany sídla před povodní
- d) Cestní síť
- e) Estetické funkce krajiny - vytváření podmínek pro agroturistiku.

Nelze do budoucna vystačit s dosavadní praxí, kdy byly jmenované součásti řešení polyfunkční kostry řešeny prakticky zdola bez uceleného vertikálního systému a koncepce pro větší území. Tento nedostatek se nejtěživěji projevuje zejména při řešení vodohospodářských otázek v rámci KPÚ, ale má negativní dopad i do ostatních součástí polyfunkční kostry.

Postup s využitím krajinného plánování zabezpečuje efektivnější zhodnocení finančních prostředků státu a proto budou v rámci výzkumu urychleně poskytovány legislativní a metodické podklady pro jeho zavedení.

Důležitou částí krajinného plánu bude obnova či vytvoření nových možností rekreace podmiňujících rozvoj agroturistiky spolu s protipovodňovou ochranou území.

Další důležitou součástí řešení bude též organizační zabezpečení spolupráce s tvůrci územního plánu v nutných případech úrovně a času vzniku obou elaborátů. V tomto případě bude možno do určité míry využít výsledků v současné době prováděného výzkumu obousměrných vazeb mezi pozemkovou úpravou a územním plánem, který je prováděn ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje v Brně.

Spolupráce

Při řešení bude VÚMOP Brno spolupracovat s VÚOZ Průhonice, dále se předpokládá spolupráce s Českým svazem krajinných inženýrů a již zmíněným ÚÚR Brno.

Závěr

Lze konstatovat, že krajinný plán se pomalu ale jistě stává požadavkem dne. Je zřejmé, že přímou účastí na jeho tvorbě lze vedle celospolečenských zájmů uplatnit i řadu zájmů specificky zemědělských a proto je třeba, aby resort MZ ČR tohoto nástroje užíval.

Pokud se týká oblasti zemědělství a životního prostředí stejně jako oblasti územního plánování lze ze strany EU očekávat požadavek na vysokou míru sjednocení legislativ. V případě krajinného plánu je možné i výhodné učinit tento krok v určitém předstihu.

Cena

Cenu za zpracování navržených činností je nemožné určit v této fázi přesně, neboť není znám rozsah potřebné práce. Je možné pouze určit orientační cenu hodinové sazby a odhadnout orientační počet hodin.

Sazba za hodinu:

Práce na konceptu	365,- Kč	Ostatní práce na projektech
		230,- Kč

Vyčíslení orientačních cen:

Průzkumové práce a rozborů 148 h po 230,- Kč
80 h po 365,- Kč

Celkem..... 63.240,- Kč

Návrhové práce

285 h po 365,- Kč

135 po 230,- Kč

Celkem..... 135.075,- Kč

Celkem průzkumy i návrh.....198.315; Kč

Krajinný ráz

Ustanovení zákonů o ochraně krajinného rázu

Pojem „*krajinný ráz*“ není novinkou. Vyskytuje se už v odborných publikacích a právních předpisech ze začátku 20. století. Zmiňuje jej např. v roce 1911 prof. Dr. Jan Urban Jarník (JARNÍK, 1911) : „... *Každé město, každá ves, každá samota jsou umístěny v přírodním celku jakémsi, jenž má zvláštní svůj **krajinný ráz**, zděděný rovněž z minulosti. Jsou to ..hory, lomy, skály, zříceniny, nádrže vodní a vodotoky všeho druhu, stromy a jejich rázovité skupiny, naleziště vzácných, či pro určitou krajinu, neb i místo zvláště příznačných květin, rostlin či zvířectva; rovněž i takové památky a stavby umění lidového, jež s obrazem krajiny neb místa takorča srostly - neb i jiné předměty krajiny půvabu a malebnosti dodávající.*“, přičemž cituje paragraf 1 navrhovaného zákona na ochranu přírodních a krajinných památek v království Českém.

Zákon č. 47/1920 Sb. konstatuje v §20 „ *při sdělávání plánu přihlížej pozemkový úřad k tomu, aby přidělem nebyly rušeny krásy přírodní a **ráz***

krajinný a aby nevzaly újmy památky přírodní... Pozemkový úřad může k tomuto cíli svoliti, aby plochy, které jsou věnovány parkům, přírodním parkům, které slouží jinak k okrase krajiny, nabo jejichž účelem je zachovati ukázkou původního rázu krajinného, .. vlastníku byly ponechány...“

Zákon č. 47/1948 Sb., §30 stanovuje „**při pozemkových úpravách ... bud' zajištěna ochrana památek všech druhů, přírodních krás a krajinného rázu**“.

Zákon č. 40/1956 o státní ochraně přírody sice *krajinný ráz* nezmiňuje doslova, ale jeho podstata je obsažena i tam: „*tento zákon chrání přírodní bohatství a **vzhled krajiny** a zabezpečuje, aby tyto hodnoty sloužily k poučení, osvěžení a péči o zdraví..*“

Objektem ochrany krajinného rázu musí být nějaké prostorově určité území - **krajinný celek**. Ten je definován zákonem č. 20/87 Sb., o státní památkové péči „**Krajinným celkem se rozumí takové přírodní prostředí, které se sídly, architektonickými soubory nebo jednotlivými památkovými objekty, vytváří kulturní vazbu, a jehož narušení má bezprostřední vliv na jejich pohledové a prostorové hodnoty.**“

Zákon č. 114 / 1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny stanoví v § 12:

„**Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu.**

Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítka a vztahy v krajině.

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, ... může orgán ochrany přírody ... zřídit .. přírodní park.“

Hodnocení krajinného rázu obecně

Při hodnocení krajinného rázu je třeba sledovat krajinu ve třech úrovních:

základní

danou přírodními zákonitostmi
hodnotitelnou podle podmínek a stavu přírodního prostředí (biogeograficky)
a podle rozsahu a kvality lidmi vyvolaných změn přírodního prostředí

odvozené - hospodářské (ekonomické)

vytvářenou lidmi v daných přírodních podmínkách podle jejich hospodářských zájmů a možností
hodnotitelnou podle druhu, podílu a kvality lidmi pozměněných hodnot prostředí
a podle stavu lidmi využívaných přírodních zdrojů (půdy, vody, bioty)

vložené - kulturní

vytvářenou lidmi podle jejich kulturních a společenských zájmů a možností hodnotitelnou podle kvality změn v uspořádání a využitelnosti krajiny podle stavu a míry narušení historických a kulturních hodnot záměrně upraveného území

Podle zákona č. 114/92 Sb. je předmětem ochrany vždy prostorově jasně vymezená část území se společnými znaky a hodnotami - **místo krajinného rázu**.

Z pohledu lidí je výsledná hodnota **krajinného obrazu** určitého místa krajinného rázu dána uspořádáním a kvalitami existujících **krajinotvorných prvků** a charakteristickým sledem proměn podoby jednotlivých prvků během roku a během let.

Na základní úrovni jsou podkladem a rámem krajinného obrazu přírodní podmínky, především reliéf daného území a s ním souvisící uspořádání sítě vodních toků, půdní a klimatické podmínky. I tyto hodnoty lidé mohou měnit - těžbou, terénními a vodohospodářskými stavbami, znečištěním prostředí (ovzduší, půdy). Výsledné změny mohou být i nevratné.

Na hospodářské a kulturní úrovni určují podobu krajiny v dlouhodobě využívaném a intenzivně přeměňovaném území především **struktury osídlení, cest, nadzemních vedení, upravených a umělých toků a vodních ploch a krajinné zeleně**. Tyto struktury se promítají do trojrozměrného prostoru a navíc mají rozměr času.

Základními krajinotvornými prvky:

linie - cest, silnic, železničních tratí, toků, nadzemních vedení, alejí u cest a silnic, doprovodných porostů u vodotečí a porostů na mezích či kolem plotů.

plochy - vodních nádrží a rybníků, lesů, polí, luk a pastvin, zahrad

hmoty - zemních těles komunikací, teras a hrází, domů a staveb, hmoty zástavby obcí a výrobních areálů jako celek, lesů a lesíků,

Návrh opatření k ochraně přírody a krajiny

a) Zajištění pořádku a čistoty všech pozemků

- každý vlastník zodpovídá a hradí náklady spojené s udržováním pořádku a čistoty na svém pozemku, - obecní zastupitelstvo stanoví obecně platnou vyhláškou, jak bude zajišťován pořádek a čistota veřejných prostranství a jak budou od občanů získávány prostředky na úhradu nákladů s tím spojených,
- náklady na udržování pořádku a čistoty na pronajmutých pozemcích uhradí jejich uživatel
- vlastník zodpovídá za stav pozemků vždy.

- obecní zastupitelstvo zajistí likvidaci dočasných (případně nepovolených) skládek, vyčištění a rekultivaci dotčených ploch na náklady obce.
- dočasné skladování materiálů na veřejných prostranstvích je možné jen za souhlasu obce a za podmínek jí určených. Do stanoveného termínu musí být použité plochy vráceny původnímu účelu v původním (určeném) stavu. na náklad toho, kdo je použil

b) Zajištění ochrany půdy

- každý vlastník (a uživatel) dbá na udržení trvalé úrodnosti půdy - to jest: dbá na to, aby nezhoršoval její fyzikální, chemické a biologické hodnoty neúměrným zhutňováním, špatným hnojením a nadměrným zatěžováním pesticidy.
- chrání půdu před účinky vodní a větrné eroze nejméně v míře dané návrhem protierozní ochrany o 0 uhradí náklady spojené s odstraněním následku zanedbání řádné péče o půdu.
- každý občan má právo a povinnost oznámit orgánům státní správy případné poškození a nerespektování protierozních opatření (rozorání ochranného zatravnění, rušení mezí a průlehů, zasypání odpadů)

c) Zajištění ochrany vod

- každý vlastník a uživatel dbá na to, aby z jeho pozemku nebyla splavována půda do vodotečí a do vodních nádrží.
- dbá na to, aby omezil pronikání nevyužitých (nadbytečných) v půdě se rychle pohybujících hnojiv i jiných agrochemikálií do vodonosných vrstev a tedy do pramenů a vodotečí.
- udržuje a chrání před poškozením vodní zdroje (studny, studánky) na svých pozemcích.
- obecní zastupitelstvo zajistí vyhlášení ochranných pásem stávajících a označení veřejně přístupných zdrojů pitné vody (studánky v lese) případně vymezení a vyznačení možnosti užití vody z těchto zdrojů.

d) Ochrana ovzduší

- obecní zastupitelstvo připraví a zajistí realizaci plynofikace obce, případně použití netradičních zdrojů energie a dá tak možnost snížení počtu topenišť využívajících nekvalitní palivo.
- obecní zastupitelstvo zajistí, aby byla zajištěna realizace ochranných vegetačních pásů kolem zdrojů prachu a plyných exhalátů u bývalého hospodářského střediska.
- obecní zastupitelstvo zajistí, aby byla trvale snižována prašnost prostředí kolem silnice a cest především tím, že bude dbát na dodržování pořádku a čistoty a bude dbát na to, aby co největší část cest měla bezprašný povrch (asfalt, dlažba, štěrk, trávnik)

e) Péče o porosty, ochrana živočichů

- každý vlastník (i obec), případně uživatel pozemku zodpovídá za stav porostů, t.j. likviduje včas suché a nebezpečné chátrající stromy, zamezuje šíření škůdců, provádí potřebné pěstební zásahy a obnovu porostů s tím, že v nejvyšší možné míře bere ohled na to, aby nezhoršoval neúměrně životní

podmínky společenstev živočichů - v souladu s platnými obecně závaznými předpisy.

- všechny zásahy provádí pokud možno v době vegetačního klidu a v době, kdy nebude rušit reprodukční cyklus citlivých druhů živočichů. Vytváří náhradní hnízdní možnosti pro ptáky, kteří jinak hnízdí v dutinách, podle potřeby přikrmuje přezimující druhy.

f) Regulace stavů lesní zvěře

- zodpovědné, kvalifikované a oprávněné osoby zajistí, aby stavy lesní zvěře neohrožovaly rozvoj původních společenstev ve všech EVSK, především v prvcích ÚSES.

- každý občan má právo a povinnost oznámit orgánům státní správy případy pytláctví a hubení zvěře

g) Usměrnění rekreačního využívání území

- obecní zastupitelstvo určí obecně závaznou vyhláškou, v jaké míře a které pozemky lze užívat k rekreaci tak, aby byly zachovány přírodní hodnoty tvořící podstatnou část rekreací využitelných hodnot krajiny.

h) Usměrnění výstavby

- obecní zastupitelstvo zajistí, aby byl jako závazný podklad pro rozhodování o přípustnosti staveb na území obce využíván platný územní plán.

ch) Péče o krajinu

- obecní zastupitelstvo zpracuje a zajistí realizaci plánu péče o krajinu neodkladné zásahy úpravy stávajících porostů a ploch
krajinařské úpravy jednotlivých objektů a částí území, úpravy veřejných prostranství v obci
rekultivace ploch poškozených skladováním , těžbou a pod., realizaci prvků ÚSES

- obecní zastupitelstvo zajistí řádnou péči o upravené části krajiny (na vlastních pozemcích na svůj náklad)

Priorita 3 Rozvoj vinařské turistiky

- 3.1** **Rozvoj turistického ruchu šetrného k přírodě**
- 3.2** **Přeshraniční turistická spolupráce**
- 3.3** **Vytváření informačních center**

Rozvoj vinařské turistiky

TUZEMSKÁ

Okres Znojmo je převážně zemědělský se zaměřením na vinařství a ovocnářství s vysokou mírou nezaměstnanosti, ke které došlo především odlivem pracovních sil ze zemědělství.

Dominantní postavení má město Znojmo jako společenské a hospodářské centrum okresu a svými kulturními a historickými památkami je hlavním cílem turistů. Atraktivní turistickou oblastí národního významu je Národní park Podyjí s jedinečnou nedotčenou přírodou a hlubokým údolím meandrů řeky Dyje a Vranovská přehrada s hradem Bítov, zříceninou Nový Hrádek, Vranovským zámekem a nově zpřístupněnou zříceninou hradu Corštejna.

Ze strategie rozvoje brněnského kraje vyplývá hodnocení jako silných stránek řada kulturních a historických památek nadregionálního významu, dobré napojení na mezinárodně významné trasy a využívání území na zemědělském jihu poskytující možnosti rozvoje agroturistiky.

Jako slabiny uvádí nedostatečnou připravenost a zainteresovanost území, absence výrazně atraktivních přírodních podmínek pro náročnou klientelu v oblasti cestovního ruchu a nerozvinutý systém doprovodných aktivit.

V podnínkách vinařské části znojemského regionu je třeba rozvoj regionálního cestovního ruchu založit na agroturistice a využít k tomu i přeshraniční vztahy s Rakouskem. Není pravděpodobné, že by zde došlo k rozvoji typické agroturistiky s pobytem hostů na statku a jejich účastí na chodu farmy vzhledem ke struktuře hospodaření a absenci větších zemědělských usedlostí. Je třeba zaměřit pozornost na kvalitní znojemské víno - typický produkt této oblasti a spolu s využitím neopakovatelné atmosféry vinných sklepů a sklípků, typických sklepních ulic jako historického odkazu předků a tradiční moravské pohostinnosti a zpracovat pro individuální turisty doprovodné programy pro jejich pobyt.

Pro rozvoj cestovního ruchu je nutné se zaměřit na dobudování infrastruktury v obcích, zlepšení jejich vzhledu a budování ubytovacích kapacit včetně podpory ubytování v soukromí.

V turisticky atraktivních oblastech je možné využít i potenciálu pronajímaných chat a chalup.

Obce sdružené v "Daníži" spojuje právě možnost rozvoje vinařské turistiky. Turistům lze nabídnout "prožitek u vína" a spolu s využitím rekreačního potenciálu krajiny - Národního parku Podyjí, Vranovské přehrady, vybudovaných a značených cyklostezek a turisticky značených cest v malebné krajině s vinohrady a v kombinaci s folklórem a krajovými specialitami můžeme značně zvýšit atraktivitu území pro turisty.

Navážeme-li na již hotové produkty pro cestovní ruch - Vinařský turistický program Znovínu Znojmo, a.s., stezky dědictví nedávno představené a zpracované ECE AT CZ, dokážeme-li propojit všechny aktivity pro cestovní ruch v daném území a vytvořit další produkty pro jednotlivé obce nebo skupiny obcí, zvýší se zaměstnanost ve službách a motivace občanů pro poskytování služeb, rozvoj řemesel a rozvíjení místních tradic.

Pro rozvoj vinařské turistiky je třeba zajistit:

- dobudování infrastruktury ve sklepních ulicích
- projekty rekonstrukce sklepních ulic
- spolupráce vinařů ve sklepních ulicích, možnosti návštěv turistů, podmínky
- zajištění o víkendech v sezoně službu jednoho vinaře v obci, který otevře sklep pro turisty
- vytvoření jednoho druhu vína typického pro oblast nebo pro obec jako společného produktu vinařů - ve spolupráci se Znovínem Znojmo, a.s. se sídlem v Šatově - má zkušenosti se Znojemským muškatelem
- vytvoření vinařských stezek s informačními tabulemi o zajímavostech oblasti s využitím stávajících turisticky značených tras a cyklostezek propojených do Rakouska
- ke značeným stezkám vypracovat možnosti zastávek a zajímavosti v okolí
- v obcích podporovat jak možnosti ubytování v okolí, tak i vznik penzionů i možností pro stanování a kempování v malém rozsahu
- zpracovat možnosti využití volného času pro turisty při pobytech v obcích
- pro cestovní kanceláře připravit kompletní produkt pro 1-2 denní pobyty včetně zprostředkování ubytování
- zajistit společnou propagaci - nabídku služeb v jednotlivých obcích a vytvořit dvě informační centra v návaznosti na hraniční přechody - Hatě ve Chvalovicích, v Hnanicích a v Šaldorfu - Modré sklepy.
- tato centra mohou mít i nadregionální význam a zprostředkovávat pobyty i v jiných regionech s využitím všech zpracovaných produktů (např. spolupráce s Eceat cz aj.)
- využití společné propagace a internetových stránek

PŘESHraniční SPOLUPRÁCE A TURISTIKA

Politické změny v listopadu 1989 a s tím spojené otevření hranic umožnilo příjezd turistů ze západu především do Prahy a dalších historických měst a přitažlivých oblastí. Došlo k osamostatnění hotelových provozů, k výstavbě soukromých penzionů, privatizaci restaurací a ke vzniku prvních kapacit soukromých pronájmů.

Otevření hranic přineslo v pohraničních oblastech intenzivní osobní a hospodářské kontakty a rozvoj vzájemných vztahů. Jedním z hlavních společných cílů v naší oblasti se stalo otevření Národního parku Podyjí. V Rakousku došlo k jeho vyhlášení později než u nás vzhledem ke složitosti jednání s majiteli pozemků a všemi zainteresovanými složkami.

V organizování cestovního ruchu má Rakousko bohaté zkušenosti a cestovní ruch je důležitým odvětvím národního hospodářství a plynou z něj značné příjmy.

V roce 1993 byl vypracován " Turistický regionální rozvojový program pro okres Znojmo" poradenskou firmou ÖAR Horn za podpory spolkového kancléře. Společná setkání, přednášky, pohovory a diskuze ukázaly potřebu sladění aktivit v sektorech turismu, energie, řemesel a zemědělství. Tato studie ukazuje pohledy zvenčí na naši infrastrukturu a problematiku turismu. a jejich hodnocení potenciálu krajiny i sídel bude možné použít při zpracování produktů pro turismus.

V Rakousku je propagace regionů a kulturních i společenských akcí na vysoké úrovni a zabývají se jí profesionální agentury, spolky obcí i soukromé iniciativy s podporou státu i samospráv.

Pro sdružení vinařských obcí Daníž se jeví jako výhodná spolupráce se sdružením Iniciativě Pulkautal, která se již přes deset let zabývá revitalizací sklepních ulic, propagací a poradenskou činností při rekonstrukci objektů a pomáhá spoluvytvářet a propagovat typické produkty regionu. Dále je třeba se zaměřit na konkrétní spolupráci mezi obcemi, spolky a na výměnu a propagaci produktů cestovního ruchu.

Informační systém sdružení Znojemských vinařských obcí Daníž - informační centra sdružení

Základem Informačního systému by měla být dvě informační centra na hlavních příjezdových komunikacích od hraničních přechodů Hatě - Kleinhaugsdorf a Hnanice - Mitterretzbach a to ve Chvalovicích a Hnanicích a jejich přímé napojení na internet. Budou zajišťovat informace o regionálních produktech, propagaci regionu, zprostředkovávat ubytování, zajišťovat průvodcovské služby a doprovodné programy pro cesty na Znojensko. Propojení by se mělo rozšířit do dalších obcí sdružení a k podnikatelům v cestovním ruchu. Ze zpracovaných studií vyplývá, že není dostatečná informovanost o produktech cestovního ruchu, koordinace aktivit a jejich propojení. Při budování tohoto systému bude přihlíženo k záměrům a doporučením již zpracovaných studií a je počítáno s napojením na síť turistických informačních center. Tato problematika je řešena v Marketingové studii "Rozvoj turistického ruchu na jižní Moravě" (ARCM Mikulov 1997).

Informační centra vytvoří základ pro poradenská centra pro vinaře výhledově až po zajišťování potřebných laboratorních zkoušek a rozborů.

Informační centra budou podporovat vytvářené spolky vinařů ve všech dostupných formách.

Sdružení vydá informační brožuru o obcích sdružení, která bude obsahovat všechny potřebné údaje o obcích včetně pamětihodností, nabídky služeb, včetně nabídky vinařů, vinařských spolků, sklepních ulic, kulturních a společenských akcí. (První verze brožury bude připravena do května 2000).

Použité podklady :

Regionální projekt okresu Znojmo se zaměřením na problémy zemědělství
Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky
Hrabánková Magdalena, Němec Jiří, Trnková Věra, Svoboda Emil, Kraus Miroslav
Praha, listopad 1994

Program aktivizace pro území mikroregionu Znojemsko
I.etapa Zpráva o situaci v území
Grégr Pavel a kol.,
Garep, Brno říjen 1995

Program aktivizace pro území mikroregionu Znojemsko,
II.etapa Program aktivizace
Galvasová Iva a kol.,
Garep Brno, červen 1996

Národní program
přípravy České republiky na členství v Evropské unii 1999
Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Praha 1999

Plán rozvoje
zemědělství a venkova České republiky na období 2000 - 2006
Návrh strategie pro SAPARD
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Výzkumný ústav zemědělské
ekonomiky Praha, Terplan Praha,
České Budějovice, červen 1999

Příloha č.1 k usnesení vlády ze dne 14.července 1999 č. 714
Návrh sektorových a regionálních priorit
Národního rozvojového plánu (RDP) České republiky na léta 2000 - 2006

Agenda 2000 Náročné úkoly rozšíření EU
Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Praha 1999

Nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 ze dne 21.června 1999
O podpoře Společenství na předvstupní opatření pro zemědělství a rozvoj venkova v
kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období
Úřední Věstník Evropských Společenství L161/87 26.6.1999 EN

Regionální operační program pro region NUTS II - Jihovýchod
I.část
GaREP, spol.s.r.o., ESF MU Brno, LÖW & spol.s.r.o.

Stav zemědělství v České republice :
Od "Sametové" transformace k otázkám vstupu do EU
Csaba Csaki, Michael Debatisse, Oskar Honisch,
Světová banka , Evropa a Střední Asie - Rozvoj venkova a životní prostředí,
22.března, 1999

Hrabánková Magdalena
Základy tvorby projektů podle zásad Evropské unie
Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství v ČR v Praze, 1999

Patříčný Václav
K přípravě projektů v rámci předvstupního programu SAPARD
Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 1999

Předvstupní období vstupu do EU se blíží
Sborník semináře Větrný Jeníkov, 22.7.1999

Mikula Pavel
Agroturistika v nápadech
Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR v Praze, 1995

Seznam příloh

- 1. Stanovy sdružení znojemských vinařských obcí Daníž**
- 2. Migrace obyvatel v příhraničních obcích**
- 3. Seznam viničních tratí ve Sdružení**
- 4. Shrnutí podkladů obcí Sdružení**
- 5. Přehled ploch vinic a výnosů v JMR a ČR**

Migrace obyvatel v příhraničních obcích

Pramen : OSS Znojmo, listopad 1994
 / ζ Města a obce online 1999 (www.obce.

Obec	1930	1950	1980	1988	1993 / ζ
Dyjákovice	3 257	1 241	916	882	834
Dyjáковиčky	1270	695	461	468	413/410
Havraníky	621	515	391	376	337/326
Hevlín	2 423	1 453	1332	1 407	1 259
Hnanice	565	353	235	244	247/262
Horní Břečkov	871	568	498	479	273
Hrabětice	1 605	1 135	941	908	896
Hrádek	2 238	984	972	849	879
Hrušovany n. J,	2 945	2 076	3 090	3 309	3 326
Chvalovice	681	493	377	391	417/417
Jaroslavice	2 598	1 263	1 194	1 258	1 214
Korolupy	432	346	246	237	224
Krhovice	789	560	484	525	444
Lančov	441	333	274	287	268
Lubnice	303	231	143	126	100
Lukov	445	313	253	251	201
Onšov	134	95	98	92	83
Oslnovice	167	132	117	119	119
Pohradí n.D.	361	204	81	59	53
Podmolí	335	242	180	218	179
Podmyče	323	215	169	159	1 09
Slup	1 693	697	534	503	418
Stálky	463	310	190	149	146
Starý Petřín	596	416	334	240	287
Strachotice	2120	1161	924	889	964
Šafov	772	354	215	209	181
Šanov	1 672	1 104	1 240	1 150	1 161
Šatov	2 065	1 302	1 168	1 187	1237/1199
Uherčice	532	420	360	403	461
Valtrovice	1233	655	631	586	348
Vranov nad Dyjí	1 676	938	976	973	945
Vratěnin	740	567	392	423	294
Vrbovec	1 212	748	993	1 054	1 034
Příhraniční obce okr. Znojmo	37 578	26 944	20 409	20 410	19356

Seznam viničních tratí ve Sdružení znojemských vinařských obcí - DANIŽ.

Vinařská obec	Název viniční tratě	Bonita(kategorie)	Výměra v ha	z toho stáv. vinice v ha
Bohutice	U sv. Michala	I	15,0	4,0
	Jelendy	I	67,0	1,0

	Olbramovická hora	I	6,0	0,5
Božice	Stará hora	II	75,7	0
	Nová hora	II	39,2	24,2
	U sv. Donáta	II	15,5	10,0
Dobšice	U Hájku	I	41,3	0
	Zimolovo	I	17,6	17,6
	Pod tratí	I	2,3	2,3
Dyjákovice	Vinohrady	II	97,0	40,0
	Sadová	II	18,4	1,8
Dyjákovičky	Šác	I	26,1	10,4
	U sklepů	I	30,0	17,0
	Ořechové údolí	I	40,0	0
Havraníky	Staré vinice	I	80,3	74,5
	Skalka	I	63,9	32,3
Hnanice	U Chlupa	I-II	46,7	0
	Knížecí vrch	I	21,4	18,0
	Sovův kopec	I	11,0	1,0
	Na Hatích	I	13,4	10,0
	U Kapličky	I	48,4	24,0
	Pod skálou	I	15,3	7,5
	Za sklepy	I-II	21,4	0,3
Horní Dunajovice	Frédy	I	59,7	39,7
	Stará hora	I	30,4	0
	Nádavek	I	12,6	8,6
	Písky	I	8,0	0
	Kravky	I	12,1	0
Hostěradice	Volné pole	I	41,5	29,3
	Vyhlička	I	53,9	53,9
	U Vinohradu	I	21,4	21,4
	Pod vyhlídkou	I	24,9	1,2
	U vinohrádku	I	57,8	0
	Pustiny	I	38,3	0
	Vinohrádky	I	24,6	0
	Kokusové hory	I	17,8	12,8
Hodonice	Vinohrady	II	70,1	2,5
Hrádek	Vinohrady ke Křídlovkám	II	84,8	15,0
	Pustina	II	171,5	73,0
Kuchařovice	Kásperek	I	19,6	7,0
	Pod křížem	I	12,7	5,0
	U Božích muk	I	4,0	0
	Za křížem	I	8,4	0
Chvalovice	Horní díly	I-II	140,0	25,0
	Nad sklepy	I-II	20,0	4,0
Mackovice				
Mašovice	Španěly	III	26,0	15,0
N. Š. - Sedlešovice	Kraví hora	I	84,7	62,5
	Kraví hora - Zahrádky	II	24,1	6,0
	U černého mostu	I-II	30,7	0
Nový Šaldorf - S.	Nad sklepy	I	13,2	1,0

	Na dolině	I-II	40,0	0
Prosiměřice	Vinohrady	II	28,3	1,0
	Bohunické vinohrady	II	36,3	0,2
Slup - Oleksovičky	Staré hory	I	14,0	
	Kacperky	I	28,0	
	Dolní vinohrady	I-II	15,0	
Strachotice	Terasy	I	40,0	28,0
	Strachotický vrch	I	5,0	2,5
Šatov	Na vinici	I	56,0	12,2
	U kapličky	I	22,0	0
	Remízek	I-II	30,0	0
	Šibeničky	I	17,0	0
	Peklo	I	15,5	15,5
	Nad sklepy	I	22,5	3,9
	U bunkru	I	9	0
	U farské nivy	I-II	11,0	0,8
	Nad sklepní ulicí	I-II	9,0	2,5
	U malovaného sklepa	I	5,0	1,0
	Skalky	I	3,5	1,3
Těšetice	Tři díly	I	42,9	12,0
	Stará vinice	II	12,0	1,0
	U Těšetic	I	37,0	0
	Nad královskou	I-II	7,2	1,0
Troskotovice	U kapličky			
	Nad hřištěm			
	Hraniční svahy			
	Nad kostelem			
	Na pláni			
	Dlouhé díly			
	Nad pískovištěm			
	Pod švestkama			
	Na Smolíňáku			
Vedrovice	Stará hora	I	22,0	14,0
	Skalka	I	2,5	0
	Štívna	I	19,0	0
Vrbovec	U sv. Urbana	I-II	44,5	32,0
	Slunný vrch	I	26,6	23,3
	Valberky	I	89,7	70,2
	Nad sklepy(U kapličky)	I	45,9	33,5
	Vinohrady	I	39,6	4,3
	Vinná hora	I	41,8	27,6
	Hnízdecká špice	I-II	57,4	35,2
k.u. Ječmeniště	Dolina	I-II	35,4	24,0
	Ivanka	I	22,7	11,2
	Lamperberg	I	17,0	1,9

*Kdykoli piji víno,
Starosti umírají.*

Anakreón

*Traduje se, že vinnou révu přinesli na Moravu římské legie.
Ale pěstování vinné révy zapustilo kořeny až v období Velkomoravské říše.
První písemné zmínky pocházejí z 11. a 12. století.
Koncem 13. století byl ve Znojmě založen vinařský cech.
Znojemské víno mělo výbornou pověst a dodávalo se na stůl českých králů.
Až do 16. století se vinohradnictví a vinařství dařilo, upadlo však nadlouho
po třicetileté válce v 17. století.*

*Obnoveno bylo až v 19. století a dosáhlo vysoké úrovně, kterou si podrželo
dosud.*

Převzato z "Vinařství na Znojemsku", vydává Znojemský regionální rozvoj, o.p.s. 1999